TRACTATUS OCTAVUS

DE EUCHARISTIA

UT SACRIFICIUM EST.

EUchariſtia, ut Sacrificium, variis nominibus appellatur. Primo Patres Græci ſæpe *Liturgiam* eam vocant, hoc eſt, ſacrum, ac publicum miniſterium: idque per antonomaſiam. Nulla enim actio præſtantior, nulla magis publica, quam ea, qua corpus, & ſanguis Domini conficiuntur; & omnium Fidelium nomine per manus Sacerdotis Miniſtri publici Deo Patri offeruntur. Dicta etiam fuit ab aliquibus antiquis Græcis *Myſtagogia*, ideſt, ſacrata actio. Quia Patres ſedulam dederunt operam, ne ad hoc Myſterium iis, qui nondum initiati ſunt, hoc eſt, Gentilibus, Catechumenis, & publice pœnitentibus, aditus pateret: immo etiam, ne in eorum, qui nondum Baptiſmo initiati erant, notitiam deveniret, ut ſupra tetigimus. Vocarunt eam quoque Græcorum aliqui *Synaxim*: eo quia ſignificat populi fidelis cum Chriſto unionem.

A Latinis vero *Collecta* dicta fuit; quod nempe per illam populus colligeretur, ut Sacrificio intereſſet. Unde Auguſtinus contra Donatiſtas agens: *Confitebantur* (inquit) *ſe Collectam egiſſe*. Non raro etiam dicta fuit *Dominicum*. *Numquid* (ait Cyprianus, Epiſt. 62. Aquarios urgens) *Dominicum poſt cœnam celebrare debemus?* Nonnumquam etiam *Agenda* vocata fuit. Unde, *lib. 7. Capitularium*, *cap.* 165. Hæc habentur: *Si quis Presbyter inconſulto Epiſcopo Agendam in quolibet loco voluerit celebrare, ipſi honori ſuo contrarius exiſtit*. Tandem ab Ambroſio ad Marcellinam Sororem, a Victore Uticenſi, *lib. 2. VVandalicæ perſecutionis*, & ſucceſſive ab aliis Latinis Euchariſtia, ut Sacrificium eſt, nomine *Miſſæ* inſignita fuit.

Porro Studioſum monitum volo: *Miſſæ* nomen non ſemper a Latinis pro Euchariſtiæ Sacrificio uſurpatum fuiſſe. Aliquando enim ea voce uſi ſunt, ut Catechumenorum a Liturgia dimiſſionem ſignificarent, *Epiſcopus* (ait Concil. Carthag. IV. Canon. 84.) *Nullum prohibeat uſque ad Miſſam* (ideſt, dimiſſionem) *Catechumenorum*. Aliquando *Miſſæ* nomen ſumpſerunt pro ea Liturgiæ parte, quæ ab offertorio ad finem uſque Sacrificii protrahitur. Aliquando pro orationibus, quæ in ipſa Sacrificii celebratione a Sacerdote proferuntur. Communiter tamen pro toto & integro Sacrificio nomen *Miſſæ a mittendo* uſurpatur. Tum quia: Sacrificium ex oblatis a populo miſſis olim fieret. Tum quia: Eccleſia Sacerdotum ore preces ſuas in Sacrificio ad Deum tranſmittat. Tum denique a dimittendo: quia peracto Sacrificio, ſolemniter populus dimittebatur; quod etiam modo ſervatur, dum dicitur in fine Sacrificii: *Ite, Miſſa eſt*.

QUÆSTIO I.

De Exiſtentia, & Eſſentia Sacrificii Miſſæ.

AGere de Euchariſtiæ, ſeu Miſſæ Sacrificio, quoad exiſtentiam, idem eſt ac tractare, an Euchariſtia verum ſit novæ legis Sacrificium. Agere vero de eodem, quoad eſſentiam, eſt ejus naturam explicare. Hæc duo præſenti Quæſtione præſtabimus.

DUBIUM I.

An Euchariſtia ſit Verum Novæ Legis Sacrificium?

§. I.

Quinam Hoc negaverint.

I. PLures adverſus Miſſæ Sacrificium variis temporibus hæreſes inſurrexunt. Præter Manichæos, & Berengarianos, refert Petrus Cluniacenſis, *lib.* 1. *Epiſtol.* 2. cum aliis Petrum de Bruis (a quo Petrobruſſiani) *anno* 1124. Henrico V. Imperatore, & Calixto Pont. docuiſſe, Miſſam, nihil eſſe, nec celebrari poſſe; ſicque in Eccleſia nullum eſſe Sacrificium a Chriſto inſtitutum: qui igne in pœnam combuſtus fuit in oppido S. Ægidii, Diœceſis Nemauſenſis; teſte eodem Cluniacenſi. Hunc errorem publicum fecerunt, *anno* 1140. Conrado III. Imperatore, Arnaldiſtæ, ſic dicti ab Arnaldo Brixienſi; qui, ut refert S. Bernardus, *Epiſtol.* 24. Miſſam abſolute negavit.

II. Anno vero 1352. tempore Caroli IV. Imperatoris, & Clementis VI. Papæ, Joan. Wicleffus auſus eſt affirmare, quod ex Evangelio non conſtat, Chriſtum Miſſam inſtituiſſe, vel Sacerdotes ordinaſſe pro Miſſa celebranda. In hunc errorem trahunt aliqui Waldenſes, qui ſeculo 12. Euchariſtiam variis erroribus polluerunt; a quorum principiis multa hauſit Lutherus. Sed ab hac macula veteres Waldenſes multi ex Recentioribus purgant; ex eo moti, quod Hiſtorici, qui *ſeculo* 12. & 13. de iis ſcripſerunt, & maxime Reynerius, dicant, eos admiſiſſe Euchariſticum Sacrificium, ſed confectum a viris piis ſuæ ſectæ etiam laicis; ſolumque ſacrificium a Romanæ Eccleſiæ Presbyteris, tamquam impiis, omnique poteſtate deſtitutis rejeciſſe: in quo antiquos Donatiſtas imitati ſunt.

III. Horum omnium impietatem auxit Lutherus, qui *anno* 1523. in formula miſſæ pro Eccleſia Witembergenſi, *anno* 1518. in Confeſſione, quam tunc edidit ait: *Se ſupra omnes abominationes habere Miſſam, & nihil magis dolere, quam quod per annos quindecim Miſſas celebrarit Catholicorum more*. Et *lib. de Capt. Babyl.* ſcandalum pernicioſiſſimum aſſerit, quod Miſſa paſſim credatur Sacrificium. Et demum, *in lib. quem de Abroganda Miſſa inſtituit*, ait: *Chriſtus ſeipſum ſemel obtulit, non voluit denuo ab aliis offerri, ſed memoriam ſui Sacrificii voluit fieri*.

IV. Venenum hoc, quod effundebat Lutherus in Germania, ſpargere cœpit apud Helvetios Zuinglius; apud Genevenſes profudit poſtea Calvinus: & apud Anglos tandem, regnante Eduardo VI. a Regni Proceribus, *anno* 1549. fuit abolitum, ac definitum, Euchariſtiam eſſe quidem ſacramentum, ſed non Sacrificium.

Eccleſia tamen Catholica docet, ac ſemper docuit, Euchariſtiam nedum ſacramentum eſſe, ſed etiam verum novæ legis Sacrificium. Ut tamen hanc Catholicam doctrinam ſtatuamus, prius quædam notanda ſunt.

§. II.

Quædam pro Catholicæ Veritatis Intelligentia.

V. NOto primo: Sacrificium duobus modis ſumi poſſe. Primo, lato pro omni opere, quod fit in Dei gloriam. Unde Aug. lib. 10. de Civit. Dei cap. 6. *Verum* (inquit) *Sacrificium eſt omne opus, quod agitur; ut ſancta ſocietate inhæreamus Deo, relatum ſcilicet ad illum finem boni, quo veraciter beati eſſe poſſimus*. Sumitur ſecundo, ſtricte, nimirum, pro opere, quod ab actionibus juſtitiæ, aut miſericordiæ diſtinctum eſt, & peculiariter fit in agnitionem ſupremi dominii Dei in res omnes creatas. Hujus ergo naturam ut explicem,

VI. Noto ſecundo: Sacrificium ſtricte ſumptum definiri, quod ſit: *Oblatio externa ſoli Deo facta, qua in teſtimonium ſupremi illius dominii a legitimo Miniſtro res aliqua ſenſibilis, & permanens ritu myſtico conſecratur, & immutatur*. Dicitur primo: *Oblatio*, non ex re oblata, ſed ex actione Miniſtri offerentis. Dicitur 2. oblatio *externa*, quia fieri debet actione externa, ideſt ſenſibili. Ut enim ait S. Auguſt. l. 10. de Civit. Dei cap. 5. *Sacrificium viſibile inviſibilis Sacrificii ſacramentum eſt, ideſt ſacrum ſignum eſt*. Dicitur tertio: *Soli Deo facta*. Nam, ut ait idem Aug. l. 10. de Civit. Dei cap. 4. *Sacrificium nullus hominum eſt, qui audeat dicere deberi niſi Deo*. Dicitur quarto: *In teſtimonium ſupremi Dominii Dei*. Is enim eſt primarius Sacrificii finis; quod inſtitutum eſt, ut homo ſuam in Deum ſervitutem, eſſentialem ab eo dependentiam, ejuſque ſupremum dominium in omnes res creatas exterius profiteatur. Dicitur quinto: *A legitimo Miniſtro*; eo quod non omnes homines ſint idonei Miniſtri Sacrificii, ſed ii ſoli, qui ad id muneris a Deo tamquam Aaron vocati ſunt. Dicitur ſexto: Oblatio *rei ſenſibilis, quæ myſtico ritu conſecratur*; quia res externa, quæ in Sacrificio offertur, ex profana fit ſacra ritu publico: in quo differt ab oblationibus, primitiis, & decimis, quæ a populo fideli offeruntur quidem Deo, ſed nullo myſtico ritu conſecrantur. Dicitur tandem, Rei, quæ *immutatur* quia cum Sacrificium ſit in teſtimonium ſupremi dominii Dei, debet res oblata, aut phyſice, aut myſtice mutari; ut per hoc Dei ſupremum oſtendatur in eam dominium. Unde in quolibet Sacrificio ſive apud Hebræos, ſive apud Gentiles victima mactari conſuevit; aut aliquo alio modo immutari.

VII. Tripliciter apud Hebræos dividebatur Sacrificium. Primo ratione materiæ. Secundo, ratione formæ. Tertio, ratione finis. Ratione materiæ dividebatur in *Victimam*, *Immolationem*, & *Libamen*. In victima offerebantur animalia, quæ mactabantur. In Immolatione offerebantur res inanimes ſolidæ, ut panis, ſimila &c. quæ omnia a Sacerdote, vel ſecabantur, vel cremabantur. In Libamine vero offerebantur res inanimes fluidæ ut vinum, ſanguis, oleum, qua, quæ omnia effundebantur ſuper altare.

VIII. Ratione formæ dividebatur Sacrificium in *Holocauſtum*, *Hoſtiam pro peccato*, & *Hoſtiam pacificam*. Quando erat Holocauſtum, tota res conſumebatur ſine reſervatione. Quando erat hoſtia pro peccato, una pars erat in alimentum Sacerdotis, & aliæ conſumebantur. Quando vero erat Hoſtia pacifica, dividebatur in tres partes, quarum una conſumebatur, altera erat pro Sacerdote, & tertia pro offerentibus. Si vero erat hoſtia in gratiarum actionem, debebat comedi eadem die. Si vero pro beneficio obtinendo, poterat differri comeſtio ad diem ſequentem.

IX. Ratione autem finis triplex diſtinguitur in Scripturis Sacrificium, nimirum: *Latreuticum*, *Propitiatorium*, & *Pacificum*. Latreuticum, eſt illud, cujus finis eſt ſolus Dei cultus, & honor. Hujus generis erat Holocauſtum, quo, ex dictis, tota victima in honorem Dei cremabatur. Propitiatorium eſt, cujus finis eſt Dei irati placatio, & peccatorum remiſſio: cujuſmodi erat hoſtia pro peccato. Pacificum vero eſt duplex, nempe, Euchariſticum, hoc eſt, pro receptis beneficiis oblatum: & Impetratorium, cujus finis eſt novi alterius beneficii impetratio. His poſitis quærimus, An Euchariſtia ſit verum Sacrificium, & cujus generis.

§. III.

Veritas Catholica Aſſeritur, & Probatur.

X. DIco. Euchariſtia eſt verum, ac proprie dictum novæ legis Sacrificium. Hanc veritatem perpetua Eccleſiæ traditio primo oſtendit. Tum in Concilio Nicæno I. Œcumenico, *Can.* 14. *vel* 18. ubi ſtatuitur, Diaconos non debere porrigere corpus Domini Sacerdotibus, ſed Sacerdotes Diaconis: Quia *Nec regula, nec conſuetudo tradidit, ut ab his, qui poteſtatem non habent offerendi* (quales ſunt Diaconi) *illi qui offerunt* (ideſt Sacerdotes) *Chriſti corpus accipiant*. —— Tum in Conc. Epheſino I. *tom.* 1. *cap.* 16. & in declaratione 11. anathematiſmi 2. ubi utitur Sacrificii nomine in eo poſiti. Quod corpus, & ſanguis Domini proponantur, ac reddantur præſentia. Vocatque illud *Incruentum*; quod non materiali quidem gladio, ſed ſpirituali, nempe Chriſti verbis, peragatur. Item in Chalcedonenſi, Act. 1. ubi *Altaris* fit mentio. At in eodem Concilio adverſus Dioſcorum Jachyrion Diaconus opponit, quod præ viri avaritia factum fuerit, ut in Libiæ partibus *Neque terribile, & incruentum ſacrificium celebratum eſt*. Tum in Concilio Toletano XII. *anno* 681. *Canon.* 5. Ubi cum quidam Sacerdotes pluries eadem die celebrarent, ſed in ultima tantum celebratione Communionem ſumerent, ſic arguuntur: *Quaſi non ſit toties illi vero & ſingulari Sacrificio participandum, quoties corporis, & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti immolatio facta conſtiterit. Nam ecce Apoſtolus dicit*: Nonne qui edunt hoſtias, participes ſunt Altaris? *Certum eſt, quod hi, qui ſacrificantes, non edunt, rei ſunt Dominici ſanguinis .... Nam quale erit illud Sacrificium, cui nec ipſe ſacrificans participare cognoſcitur?* Hæc erat Eccleſiæ fides in Hiſpania ſeptimo ſeculo antecedentium ſeculorum fidem confirmans. Eadem fuit fides Nicæni II. *Act.* 6. Quam uſque ad ſua tempora traductam tamquam Catholicæ fidei dogma propugnarunt Patres Conſtantienſes contra Wicleffum, & Tridentini contra Lutherum alioſque Sectarios, *Seſſione* 22. *Can.* 1. 2. & 3.

XI. Traditio hæc fundamentum habet in Scriptura. David enim, *Pſalm.* 109. *v.* 4. & ex ipſo Paulus, *ad Hebr.* 7. *v.* 17. inducunt Deum Patrem ita alloquentem Chriſtum ejus Filium: *Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech*: ſed non potuit Chriſtus ſic appellari ratione Sacrificii Crucis, nam cum hoc cruentum fuerit, ſecundum hoc potius deberet dici Sacerdos ſecundum ordinem Aaron, cujus Sacrificia ſuo Sacrificio in Cruce conſummavit; ergo ratione ſacrificii Euchariſtici, quod offertur in pane & vino, ſicut olim fuit Sacrificium Melchiſedech. Alias, quomodo diceretur Sacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech; ſi in tali ordine numquam obtuliſſet Sacrificium? Hinc S. Cyprianus Ep. ad Cæcilium. *Quis* (inquit) *magis Sacerdos Dei ſummi, quam Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui Sacrificium Deo Patri obtulit. Et hoc idem, quod Melchiſedech obtulerat, ideſt, panem, & vinum, ſuum ſcilicet corpus, & ſanguinem?* Et Auguſtinus, *l.* 16. *de Civit. Dei*, *c.* 22. aſſerit, in oblatione Melchiſedech primo apparuiſſe Sacrificium, quod nunc a Chriſtianis offertur in toto orbe terrarum. Quod repetit, *lib.* 83. *Quæſt. q.* 61. his verbis: *Dominus noſter Jeſus Chriſtus oſtenditur Rex noſter: ipſe eſt etiam Sacerdos noſter in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech; qui ſe ipſum obtulit holocauſtum pro peccatis noſtris, & ejus Sacrificii ſimilitudinem celebrandam in ſuæ Paſſionis memoriam commendavit, ut illud, quod Melchiſedech obtulit Deo, jam per totum orbem terrarum in Chriſti Eccleſia videamus offerri. Idem* ſentit S. Hieronymus, *Epiſt. ad Marcellum*, cum aliis Patribus, quibus adhærens Conc. Tridentinum, *Seſſ.* 22. *c.* 1. ait: Chriſtus *Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech ſe in æternum conſtitutum declarans, corpus & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini, Deo Patri obtulit &c.*

XII. Ex quibus ita diſcurro. Id, quod fecit Chriſtus in ultima cœna, de mandato ipſius fecerunt Apoſtoli, *Lucæ* 22. & modo faciunt eiſdem in Sacerdotio ſucceſſores, dum Miſſam celebrant; offerunt enim ſub ſpecie panis, & vini corpus, & ſanguinem Chriſti, quod ipſe obtulit in cœna; ſed Chriſtus offerens ſub ſpecie panis, & vini corpus ſuum, & ſanguinem in Cœna, verum obtulit ſacrificium ſecundum ordinem Melchiſedech ex jam dictis, ergo, & Sacerdotes &c.

XIII. Quod confirmatur ſic. In Miſſa adſunt omnia requiſita ad rationem Sacrificii ſupra expoſita. Adeſt enim legitimus Miniſter, nempe Sacerdos offerens. Adeſt res ſacra, ſeu victima, corpus, nempe, & ſanguis Domini ſub ſpecie externa panis, & vini. Adeſt oblatio, quæ a Miniſtro in perſona Chriſti principalis offerentis peragitur. Adeſt rei oblatæ conſumptio, nempe corporis, & ſanguinis Domini manducatio, & potatio; ergo in Miſſa eſt verum, ac proprium, immo dignius omni alio, ſacrificium; cum victima ſit pretii infiniti, & præ cæteris Deo grata. Unde Auguſtinus, *lib.* 4. *de Trinit. cap.* 14. ait: *Quid tam grate offerri, & ſuſcipi poſſet, quam caro Sacrificii noſtri, corpus effectum Sacerdotis noſtri?*

XIV. Alterum ex Scriptura fundamentum præbet *Malachias*, *cap.* 1. Ubi reprehenſis quibuſdam ſacerdotibus, quod Sacrificia polluta offerrent; eis repudiatis, promittit offerendam in Gentibus, & in omni loco oblationem mundam, his verbis, *Non eſt mihi voluntas in vobis dicit Dominus exercituum, & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim Solis uſque ad occaſum magnum eſt nomen meum in Gentibus. Et in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum eſt nomen meum in Gentibus.* Sed verba hæc intelligi nequeunt, niſi de Sacrificio Euchariſtiæ: ergo &c. Min. prob. Quia id uno ore de Euchariſtia interpretati ſunt Patres: Juſtinus, *in Dialogo cum Triphone*, Irenæus, *l.* 4. *contra Hæreſ. c.* 32. Tertulianus, *l.* 3. *contra Marcionem*, *c.* 22. Auguſt. *l.* 18. *de Civit. Dei*, *cap.* 35. Chryſoſtomus *in Pſalm.* 95. &c. —— Secundo. Quia verba illa nequeunt intelligi de Sacrificio Crucis. Nam vel Sacrificium Crucis ſumitur ſpiritualiter; & ſic non eſt novum Sacrificium: olim enim per fidem Patriarcharum oblata eſt Deo Patri mors Chriſti futura, qua ſola juſtificabantur quotquot in lege veteri juſtificati ſunt. Vel ſumitur materialiter; & ſic non fuit oblatum in omni loco, ſed Jeroſolymis tantum. Neque de Sacrificiis Hebræorum. Siquidem Malachias loquitur de Sacrificio offerendo in Gentibus; Sacrificia autem Judæorum inter ſolos Judæos offerebantur. Neque de interiori, & ſpirituali ſacrificio laudis. Tum quia Malachias contraponit hanc novam oblationem Sacrificiis Judaicis: hæc autem erant Sacrificia externa. Tum quia: Sacrificium laudis quovis tempore a viris piis, & juſtis, etiam ante Evangelium, Deo oblatum fuit. Tum quia: vox illa *Mincha*, qua Malachias uſus eſt, oblationem ſenſibilem indicat. Reſtat ergo, ut de Sacrificio Euchariſtico intelligatur, quod a Solis ortu ad occaſum in omni loco offertur in Sacrificii Crucis memoriam; & eſt oblatio munda, quæ nulla immunditia offerentis inquinari poteſt. E contra vero, quomodo potuiſſet Malachias noſtra interiora Sacrificia laudis, oblationem mundam vocare; cum apud Calvinum opera quæcumque, etiam juſti, nil aliud ſint, quam immunditiæ, & ſicut pannus menſtruatæ? —— Addo: quod *Daniel.* 8. *v.* 12. prædicitur Antichriſtus ablaturus *Juge Sacrificium*, nempe, Chriſtianorum, quod ſupponitur euſque duraturum: ſed ibi non eſt ſermo de Sacrificio improprio, & laudis. Tum quia: hoc tempore Antichriſti, non ceſſabit, ſed durabit in Electis. Tum quia: hoc in Scripturis non vocatur abſolute Sacrificium, ſed cum addito, nempe, *Laudis*; ergo &c.

XV. Probatur ulterius alia ratione ſic. In veteri lege fuerunt vera Sacrificia; ergo in nova lege debet eſſe verum Sacrificium: at hoc non eſt aliud, niſi Euchariſticum; ergo &c. Conſ. probatur. Omnis vera Religio ſuum habere debet Sacrificium viſibile ab hominibus frequentandum: ſi enim ſingulas percurramus religiones ſive veras, ſive falſas; manifeſte inveniemus, Sacrificium religioni fuiſſe ſemper conjunctum. In lege naturæ duo primi fratres ſacrificarunt Deo, *Gen.* 4. Renovato poſt diluvium divino cultu, Noe egreſſus ex Arca, ſtatim Sacrificium obtulit Deo. Lex ſcripta data fuit Hebræis cum multiplici Sacrificiorum ritu; Et *Danielis* 12. ſcriptum eſt, Antichriſtum ſublaturum juge Sacrificium, non aliam ob cauſam, niſi ut auferat religionem. Unde S. Aug. *l.* 19. *contra Fauſtum*, *cap.* 11. oſtendit, nullam unquam fuiſſe religionem, in qua homines veris, ſive falſis ſignaculis, & Sacrificiis viſibilibus non colligarentur. Et merito. Nulla enim religio eſſe poteſt ſine cultu Dei veri, vel falſi: cultus autem Dei eſt Sacrificium. Unde Plato, & Plutarchus dicunt, nullam unquam fuiſſe religionem ſine Sacerdotibus, & Sacrificiis.

Sic ergo dico, Religio Chriſtiana eſt vera religio; ergo in ea ſunt Sacerdotes, & Sacrificium, quo homines in veri Dei cultu coadunentur, Conſ. prob. ex Apoſtolo *ad Hebr.* 7. *v.* 11. ubi probat, quod conſummato Sacerdotio Levitico ſecundum ordinem Aaron: *Neceſſarium fuit ſecundum ordinem Melchiſedech alium ſurgere Sacerdotem .....: Tranſlato enim Sacerdotio, neceſſe eſt ut & legis tranſlatio fiat.* In lege igitur nova Sacerdotium non eſt ablatum, ſed ab ordine Aaron ad ordinem Melchiſedech tranſlatum, ideſt a cruento & cum ſanguine, ad incruentum, & ſine ſanguine, quale erat Sacerdotium, & Sacrificium Melchiſedech, quo panis, & vinum offerrebantur. Si enim tranſlata lege de antiqua in novam, tranſlata ſunt ſacramenta, cur non debuit Sacrificium transferri? Cur in lege nova, in qua ſunt ſacramenta a veteribus diſtincta, ſuum non erit Sacerdotium, & Sacrificium?

XVI. Dices: pro lege nova fuiſſe Sacrificium Crucis quod cum fuerit pleniſſime ſatisfactorium pro omnibus, ut ait Apoſtolus, Hebr. 10. v. 14. *Una enim oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos*, ſuperfluum eſt omne aliud Sacrificium, & alia oblatio, ſicut, & alii Sacerdotes. *Hebr.* 7. *v.* 25. idem Paulus dicit: *Et alii quidem plures facti ſunt Sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: Hic autem, eo quod maneat in æternum, ſempiternum habet Sacerdotium.*

XVII. Sed contra primo. Si præter Sacrificium Crucis erat ſuperfluum, omne aliud Sacrificium; cur Chriſtus præcepit Apoſtolis, ut in memoriam ejus panem & vinum offerrent? Si Chriſtus in Cœna fuit Sacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech; cur præcipiendo Apoſtolis, ut facerent, quod ipſe fecit, eos non inſtituit ſecundum illum ordinem Sacerdotes, ejus Sacerdotium participantes tamquam Miniſtros, non ei in Sacerdotio ſuccedentes? —— Secundo. Non obſtante plena ſatisfactione Chriſti in Cruce, ſuperflua non ſunt ſacramenta, quia nonniſi in virtute Paſſionis ejus operantur; ergo neque ſuperfluum erit Sacrificium Euchariſticum, quod non eſt niſi memoria Sacrificii Crucis. Si ut regeneremur in Chriſto, non ſufficit interna fides, ſed requiritur exterior ablutio; ita, ut Domino ſacrificemus, non ſufficit oblatio cordis, ſed exte-

rior oblatio requiritur. —— Tertio, ſacrificium Crucis fide conceptum, fuit ſufficiens ad ſanctificandum in quocumque ſtatu: ſed in quocumque ſtatu fuere vera ſacrificia ipſum figurantia, quibus effectus ſacrificii Crucis participaretur; ergo in nova lege erit ſacrificium externum verum ſacrificii Crucis rememorativum, illius effectum ad nos deferens. Vel ergo Chriſtiana religio abſque omni viſibili ſacrificio eſt; & ſic non eſt religio, ut nuper dicebamus, vel Euchariſtia eſt verum ſacrificium. Unde Cyprianus Serm. de Cœna: *Si commeſtione* (inquit) *Fidelium Euchariſtia finiretur, nullum nobis relinquendum eſſet ſacrificium.*

XVIII. Sed audiamus, in qua ſchola, & quo Magiſtro didicerit Lutherus, non eſſe in lege nova verum externum ſacrificium —— *Apparuit mihi* (ait Lutherus) *Diabolus, non in ſomno, ſed bene vigilanti, qui & argumentatus eſt contra ſacrificium Miſſæ: & cum non poſſem ejus argumentis reſpondere, hujuſmodi ſacrificium abolendum eſſe decrevi* —— Pape! magna Lutheri laus, qui ut fieret diſcipulus Diaboli, deſiit eſſe diſcipulus Eccleſiæ; & ut Dæmonem audiret, Eccleſiam, Scripturam, & Patres audire recuſavit. Sane ſi Diabolus cœpiſſet arguere contra Trinitatem, vel contra Incarnationem, aliave Fidei Myſteria, Lutherus non valens Diaboli ſophiſmatibus reſpondere, ut Diabolo fidem præſtaret, Trinitatis, Incarnationis, omniumque Myſteriorum fidei renuntiaſſet.

§. IV.

Catholica Veritas contra Hæreticorum Sophiſmata ſtabilitur.

XIX. PRimo objiciunt. Non poteſt unum, & idem eſſe ſimul ſacramentum, & ſacrificium. Nam per ſacramentum, & teſtamentum Deus nobis aliquid donat, per ſacrificium vero nos aliquid offerimus, & damus Deo: implicat autem quod aliquis accipiat aliquid ab altero, & illud idem ſimul ipſi offerat, & det: ſed Euchariſtia eſt ſacramentum; ergo non poteſt eſſe ſacrificium.

XX. Sane ſi hoc argumentum convincit, probat, nos non poſſe quidquam Deo offerre, nec etiam ſacrificium ſpirituale noſtrorum actuum. Certum enim eſt, quod actus noſtri boni, ſunt donum Dei; ergo ſi non poteſt id, quod ab aliquo accepimus, eidem donatori offerri, nec poſſumus offerre Deo ſacrificium noſtrorum actuum. Immo probat, nullum unquam potuiſſe Deo offerri ſacrificium; nam quidquid Deo offerri poteſt, hoc ipſum donum Dei eſt. Debuiſſet ergo Lutherus, potius, quam a Diabolo, diſcere a Scriptura, quæ 1. *Paralipom. cap.* 29. expreſſe ait, nos Deo offerre eadem, quæ a Deo accepimus, & cum ea repetere: *Tua ſunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, reddimus tibi.*

Reſpondeo ergo, quod licet, idem nequeat ſub eadem ratione eſſe ſimul ſacramentum, & ſacrificium, ſed acceptum a Deo, & oblatum Deo; ſub diverſa tamen ratione poteſt. Et ſic Euchariſtia, quatenus confert gratiam nobis, donum Dei, & ſacramentum eſt: quatenus vero continet Chriſtum hoſtiam incruentam, quam offerimus Patri, ſacrificium eſt.

XXI. Secundo objiciunt. In nova lege non ſunt alii a Chriſto Sacerdotes; ergo nullum in ea offertur Sacrificium. Ant. prob. Paulus, *ad Hebr.* 7. in hoc Teſtamentum novum opponit veteri, quod in iſto plures eſſent Sacerdotes; in illo vero unus tantum ſit Sacerdos Chriſtus: *Et alii quidem* (inquit) *plures facti ſunt Sacerdotes........ Hic autem* (Chriſtus) *eo quod maneat in æternum, ſempiternum habet Sacerdotium.*

XXII. Reſpondeo, argumentum hoc eſſe de ſubjecto non ſupponente: quippe quod ſupponit, eos, qui Euchariſtiam conſecrant, Chriſti in Sacerdotio eſſe ſucceſſores, ut in Aaronico: quod quidem negat Apoſtolus; quia ſucceſſio in iis locum non habet, quæ perpetuo manent, ut Chriſtus, ejuſque Sacerdotium: non vero negat, Sacerdotium Chriſti derivari in alios, tamquam non æqualem ipſi, ſed participatam ab ipſo poteſtatem habentes, tamquam ejus Miniſtros, & Myſteriorum ejus diſpenſatores. Immo hoc aperte fatetur, 2. *Cor. ver.* 1. dicens: *Sic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores Myſteriorum Dei.* Et in hoc ſenſu dicimus eſſe in Eccleſia Chriſti Sacerdotes. Hinc Romanus Pontifex dicitur quidem ſucceſſor Petri, ſed non Chriſti; cujus tantum vices gerit in terris, paſcitque oves non ſuas, agnos non ſuos, ſed Chriſti, ut ter, *Joan.* 21. Chriſtus dixit Petro; *Paſce oves meas, Paſce agnos meos*; ut ei indicaret, ſe non Paſtorem eum conſtituere, ſed loco ſui curam oves ſuas paſcendi ei committere. Nec dicitur Summus Pontifex relative ad Chriſtum, quaſi æqualis ipſi, ſed relative ad alios miniſtros ſibi inferiores. Sicut autem non incongruit, ut licet Chriſtus ſit ſummus Magiſter, & Paſtor, tamen alios conſtituere Doctores, & Paſtores, qui ejus nomine Fideles ſuos doceant, & paſcant: ita licet ſit Summus Sacerdos, alios conſtituit Sacerdotes, qui ejus nomine ſacrificium offerant Patri.

XXIII. Tertio objiciunt. Apoſtolus, *ad Hebr.* 10. *ver.* 14. ait: Chriſtus *Una oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos:* at ſi præter oblationem, qua Chriſtus obtulit ſe in Cruce, aliud foret neceſſarium ſacrificium, ſacrificium Chriſti non fuiſſet conſummatio noſtræ juſtificationis; ergo &c.

Confirm. primo. Paulus dicit, unica oblatione conſummatam fuiſſe noſtram ſanctificationem; nos plures alias oblationes volumus eſſe neceſſarias.

Secundo. Paulus ibi, & cap. ſequentibus, ſtatuit differentiam inter veteres Sacerdotes, & Chriſtum: quod (*cap.* 9. *ver.* 6.) in veteri lege *Semper introibant Sacerdotes ſacrificiorum officia conſummantes; ſemel in anno ſolus Pontifex.* Chriſtus autem (v. 12.) *Per proprium ſanguinem introivit ſemel in Sancta æterna redemptione inventa.* Et infra v. 25. &c. *Neque ut ſæpe offerat ſemetipſum, quemadmodum Pontifex intrat in Sancta per ſingulos annos in ſanguine alieno, Alioquin oportebat, eum frequenter pati ab origine mundi: nunc autem ſemel in conſummationem ſeculorum, ad deſtitutionem peccati per hoſtiam ſuam apparuit. Et quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori, poſt hoc autem judicium. Sic & Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata: ſecundo ſine peccato apparebit expectantibus ſe in ſalutem.* Et Cap. 10. ver. 11. *Et omnis quidem Sacerdos præſto eſt quotidie miniſtrans, & eaſdem ſæpe offerens hoſtias... Hic autem unam pro peccatis offerens hoſtiam, in ſempiternum ſedet in dextera Dei &c.* Paulus ergo totus eſt in repetendo, Chriſtum ſemel, unica oblatione, non quotidie offerendo ſe ipſum peccata deleviſſe. Quomodo quæſo hæc concordant cum ſacrificio Miſſæ, quo Chriſtus, non ſemel, non unica, ſed pluribus oblationibus, immo & quotidie ſeipſum offerre dicimus?

XXIV. Hoc argumentum inſtatur. Primo: nam Chriſtus ſua Paſſione conſummavit noſtram ſalutem; adeo ut ad eam nihil ultra neceſſarium ſit. Cur ergo Paulus *ad Coloſſ.* 1. *ver.* 24. dicit: *Adimpleo ea, quæ deſunt Paſſionum Chriſti?* —— Secundo: Chriſtus ſacrificio Crucis conſummavit ſanctificationem noſtram: cur ergo etiam Adverſarii dicunt, requiri ſacrificium ſpirituale noſtrorum actuum?

Ratio ergo hujus (& Reſponſio) eſt: Quia Paſſio Chriſti, & ſacrificium Crucis conſummavit quidem ſanctificationem noſtram quoad valorem pretii; ita ut pro hominum redemptione non ſit expetendum aliud pretium, non tamen conſummavit omnia, quoad applicationem talis pretii. Ut enim tale pretium nobis applicetur, & quoad effectum fiat noſtrum, requiritur, ut illud apprehendamus per media a Chriſto inſtituta: & ſicut in ſententia Adverſariorum illud apprehendimus ſola fide; ita dicimus nos, illud apprehendi per ſacramenta, & per ſacrificii Euchariſtici oblationem. Et ſane ſi oblatum ſemel in Cruce ſacrificium ex Chriſti ordinatione ſatis eſſet; ut quoad effectum, nobis de facto applicaretur pretium ab ipſo erogatum; fruſtra Chriſtus ipſe nunc in Cælis offerret Patri pro nobis mortem, quam pertulit in Cruce: fruſtra præcepiſſet, ut pro gratiis, quas ad ſalutem ſua Paſſione nobis promeruit, obtinendis, preces funderemus, ut peccatorum veniam hac inſtituta ab ipſo oratione peteremus: *Dimitte nobis debita noſtra.* Sicut ergo preces, quas Chriſtus dirigit ad Deum Patrem, Fidelium orationes, ſacramentorum participatio, nihil detrahunt a Crucis ſacrificio, ſed ſolum virtutem ejus, & effectum nobis applicant; ita & ſacrificium Euchariſticum.

Hinc affulget alia ad argumentum reſponſio. Valeret enim objectio, ſi ſacrificium Miſſæ eſſet ſacrificium diverſum a ſacrificio Crucis, & non accipiens virtutem, & efficaciam ab ipſo; quod falſum eſt. Nam eadem victima, quæ oblata fuit in Cruce, offertur in altari cum ſolo diverſo modo. Ibi enim modo cruento, hic incruento offertur: & ſacrificium Miſſæ vim habet ex eo, quod ſit in memoriam ſacrificii Crucis, juxta præceptum Domini: *Hoc facite in meam commemorationem.*

XXV. Ex utraque hac reſponſione præcluditur via alteri inſtantiæ fieri ſolitæ, nimirum. Quod ſacrificium Miſſæ injuriam faceret ſacrificio Crucis, ac ſi iſtud inſufficiens foret. Præcluditur, inquam. Nam ſacrificium Miſſæ non admittitur, niſi ut applicativum pretii erogati in ſacrificio Crucis. Unde non eſt diverſum, ſed imitatio, & repræſentatio ejus, quamvis diverſo modo, totam vim, & efficaciam ab illo trahens: & in utroque eſt idem Sacerdos principalis offerens, nempe, Chriſtus, eadem hoſtia &c. Unde ſicut non facit injuriam Paſſioni Chriſti Paulus dum dicit: *Adimpleo ea, quæ deſunt Paſſioni Chriſti*, quia ſolum intendit ſe applicare merita Paſſionis, & hoc virtute ejuſdem Paſſionis, ita eidem non ſit injuria per ſacrificium Miſſæ; quia hoc ſolum applicatur vivis, vel defunctis pretium a Chriſto in Cruce ſolutum.

XXVI. Neque dicas. Si Miſſa eſt pura commemoratio, ſeu ſignum rememorativum ſacrificii Crucis; ergo erit mera repræſentatio, & imago illius, non verum ſacrificium: ſicut imago hominis non eſt verus homo. Reſpondetur enim, Miſſam fieri quidem in memoriam ſacrificii Crucis, & ab eo accipere virtutem: non tamen eſſe puram memoriam, & repræſentationem ejus, ſed verum ſacrificium, licet illius rememorativum. Sicut enim vetera ſacrificia animalium, licet eſſent figurativa ſacrificii, in quo Chriſtus Agnus myſticus immolandus erat; erant tamen vera ſacrificia, quia in illis offerebantur victimæ in cultum Dei: ita ſacrificium Miſſæ eſto ſit rememorativum ſacrificii Crucis, verum tamen erit ſacrificium; quia in illo eadem offertur victima, quæ in ſacrificio Crucis fuit oblata, licet diverſo modo, quia ibi cruente fuit immolata, hic incruente: ibi exhibitum fuit pretium, hic pretium exhibitum applicatur.

XXVII. Ad primam ergo Confirmationem dico, nos admittere cum Paulo unam tantum oblationem ſolutivam pretii; plures vero ejuſdem pretii tantum applicativas.

Ad ſecundam dico, hanc ſtatui ab Apoſtolo differentiam inter Sacerdotes, & ſacrificia veteris legis, & Chriſtum, ejuſque ſacrificium Crucis: quod hic unica actione, qua ſeipſum obtulit in Cruce, pro omnium redemptione ſatisfecit, & pretium ſolvit; ita ut ad hominum ſalutem opus non ſit, ut Chriſtus, aut alius, aliud pretium offerat æterno Patri, aut aliam mortem in Cruce patiatur. Illi vero, & eorum ſacrificia, tum ratione victimarum, quas offerebant, tum ratione actionis, qua immolabantur, imparia omnino erant peccatis delendis, unde neceſſe erat quotidie illa offerri; immo licet quotidie

oblata, remiſſionem peccatorum nunquam operabantur, niſi cum fide in ſacrificium Chriſti, quod figurabant, conjungerentur. Non intendit tamen Paulus, ſacrificium Crucis repeti, ſeu pluries repræſentari non poſſe ad illius effectum nobis applicandum. Unde ad diſcurſum factum dico, optime hæc concordare: quia in ſacrificio Euchariſtico pluries, & quotidie Chriſtus offertur, non quaſi novum exhibens pretium, ſed pretium exhibitum nobis applicando.

XXVIII. Quarto objiciunt. Sacrificium ex dictis, importat oblationem rei ſenſibilis cum illius immutatione factam Deo ex legitima inſtitutione, in ſignum ſupremi illius in res creatas dominii: ſed hæc non inveniuntur in Euchariſtia. Quia primo: Corpus Chriſti, quod in ea offertur, non eſt ſenſibile. Secundo: in Euchariſtia nulla adeſt corporis Chriſti immutatio: quia corpus Chriſti impaſſibile eſt, & immortale. —— Tertio: quia nullibi legitur facta Miſſæ inſtitutio.

XXIX. Reſpondeo, nego min. Ad primam prob. dico, corpus, & ſanguinem Chriſti, ut in Euchariſtia offeruntur, non eſſe quidem ſenſibilia per ſe, & in propria ſpecie; eſſe tamen ſenſibilia per panis, & vini ſpecies, ſub quibus voluit Chriſtus in Euchariſtia offerri.

Ad ſecundam dico, in Miſſa adeſſe hoſtiæ immutationem, non quidem phyſicam, ſeu per mortem realem, ſed myſticam; quæ contingit, ſive per ſpecierum conſummationem, quæ fit a Sacerdote; ſeu per hoc, quod vi verborum, quibus oblata conſecrantur, ſeparatur ſanguis a corpore, quæ eſt quædam myſtica ſanguinis effuſio. Porro ad veritatem ſacrificii ſatis eſt, ut vi actionis, per quam fit, hoſtiæ ſanguis effundi debeat, quamvis actu non effundatur; Deo nimirum impediente, vel ipſo hoſtiæ ſtatu obſiſtente. Idque patet in ſacrificio Abrahami, qui, Chryſoſtomo teſte: *Homil.* 52. *in S. Euſtatium Antioch.* Iſaacum vere in ſacrificium obtulit, quamvis actu non fuderit ejus ſanguinem. Audiant ergo Sectarii Chryſoſtomum, ſacrificium Iſaaci cum Euchariſtico Chriſti comparantem: *Eſt ſacrificium etiam ſine ſanguine, ſciunt illi, qui Myſteriis initiati ſunt. Propterea, & illud* (Iſaaci) *ſacrificium ſine ſanguine perfectum eſt, quoniam illius figura eſſe debuit. Vides in veteri teſtamento imaginem multo ante adumbratam. Noli veritati fidem denegare* —— Addo: in antiquo Teſtamento fuiſſe etiam ſacrificia incruenta, in quibus ſcilicet nulla erat ſanguinis effuſio; ut erant ſacrificia ex farre, aliiſque frugibus.

Ad tertiam. Dico, ſacrificium Miſſæ a Chriſto fuiſſe legitime inſtitutum, cum ſuum corpus, & ſanguinem ſub ſpecie panis, & vini Deo Patri obtulit; fuiſſe autem præceptum, dum ait: *Hoc facite &c.* quaſi diceret: Me ſub panis, & vini ſpecie præſentem offerte Deo Patri, quemadmodum memetipſum nunc offero; hoc quotieſcumque feceritis, perſonam meam geretis, & fructum meæ Paſſionis reportabitis.

XXX. Quinto objiciunt, & eſt replica. Id faciunt noſtri Sacerdotes in Miſſa, quod fecit Chriſtus in Cœna: ſed Chriſtus in Cœna verum non fecit ſui corporis, & ſanguinis ſacrificium: alioquin ſuperfluum fuiſſet ſacrificium Crucis; quia per illud jam hominis ſalutem operatus fuiſſet; ergo &c.

XXXI. Reſpondeo, neg. min. Chriſtum enim in Cœna ſeipſum obtuliſſe Patri, nempe, corpus ſuum tradendo, & ſanguinem, teſtantur ejus verba, Lucæ 22. *Hoc eſt corpus, quod pro vobis datur*, vel 1. ad Cor. 11. *quod pro vobis frangitur.* Et licet alibi hæc verba referantur in futuro, nempe, *Tradetur, effundetur*; eumdem tamen reddunt ſenſum, nimirum: corpus, quod modo ſub ſpecie panis pro vobis datur, & ſanguis, quem in calice vobis potandum exhibeo, eſt corpus, quod pro vobis tradetur in Cruce, & ſanguis, qui in Cruce effundetur. Hic utrumque offero in ſpecie aliena; ibi in ſpecie propria utrumque dabo. Accedit, quod Chriſtus inſtituit Euchariſtiam, declarans, ſe Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech, ſub ſpeciebus panis, & vini ſeipſum, nempe, corpus ſuum, & ſanguinem offerens, ut ſupra ex Tridentino vidimus. Verum igitur tunc obtulit ſacrificium; & Apoſtoli, aliique facientes, quod ipſe fecit, verum ſacrificium faciunt —— Neque ſequitur, ſacrificium Crucis fore ſuperfluum. Nam quamvis illa oblatio fuerit infiniti valoris; noluit tamen per illam noſtram ſalutem conſummare, vel eam ad redemptionis conſummationem Patri offerre: hoc enim ſoli oblationi faciendæ in Cruce reſervabatur. Sicut licet omnes actiones, quas ab initio ſuæ conceptionis fecit, fuerint infiniti valoris, eaſque obtulerit Patri; quia, ut dicit Paulus Hebr. 10. v. 5. *Ingrediens mundum dicit, hoſtiam, & oblationem noluiſti, corpus autem aptaſti mihi . . . Tunc dixi ecce venio, ut faciam voluntatem tuam*: tamen in Cruce ſolum noſtram ſanctificationem voluit conſummare. Unde *v.* 10. dicit: *In qua voluntate ſanctificati ſumus per oblationem corporis Chriſti ſemel.*

XXXII. Neque inferas, ſacrificio Miſſæ obſcurari, & quaſi excuti a memoria hominum ſacrificium Crucis: quaſi de iſto non amplius cogitantes, totam ſpem remiſſionis in illo reponant —— Nam tantum abeſt, ut Miſſa obſcuret, vel ab hominum memoria excutiat ſacrificium Crucis; quin potius illud illuſtret, & continuo illud repræſentet. Neque enim poteſt cogitare de Miſſa, quin cogitet de cruce, cujus eſt repræſentatio: nec in Miſſa ſpem reponere poteſt, niſi quia confidit, per ipſam ſibi applicatum iri pretium ſanguinis Chriſti effuſi in Cruce in remiſſionem peccatorum.

XXXIII. Sexto objiciunt. Exterior ſacrificii oblatio opponitur huic ſententiæ Chriſti Samaritanam alloquentis, Joann. 4. v. 23. *Venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu, & veritate.* Quibus removet Chriſtus a cultu Patris ſui quidquid externum eſt, ac ſenſibile: & proinde ſacrificium Miſſæ, quod externum eſt, ac ſenſibile, a lege Evangelica eſt abolendum.

XXXIV. Si hoc evincit: ergo in lege Evangelica nullo cultu externo Deus eſt colendus, in nullo externo templo eſt adorandus, nulla externa ſacramenta, nullæ externæ cæremoniæ ſunt admittendæ. Cur ergo etiam hæretici templa manufacta habent, & ſacramenta; Deumque externis quibuſdam cæremoniis, voce, cantu, non ſolo ſpiritu, colunt?

XXXV. Reſpondeo ergo, neg. ant. Negavit ergo Chriſtus, illa in poſterum neceſſaria fore ſacrificia, quibus mulier aſſerebat, Patres ſuos adoraviſſe Deum in monte illo: quæ ſane fuerunt ſacrificia carnalia, quibus more Judaico victimæ carnales offerebantur. Non negavit tamen ſacrificium Miſſæ, quo licet externo veri adoratores adorant Deum in ſpiritu; dum corde recolunt ſacrificium, quod ipſe fecit in Cruce. Et licet externo ritu celebretur, in ſpiritu tamen fit; tum ratione virtutis, quæ ibi ſpiritualiter operatur: tum ratione rei oblatæ, quæ modo ſpirituali, & inviſibili offertur. In veritate etiam: quia in antiquis ſacrificiis aderat Chriſtus ſolum in figura, hic adeſt in veritate.

XXXVI. Sed dices. Chriſtus citato loco, *v.* 21. dixerat. *Venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jeroſolymis adorabitis Patrem*; ergo in nullo loco externo, ergo nullo externo ſacrificio.

Inferam ego: ergo in nullo templo externo adorandus eſt Deus a Chriſtianis, ſicut olim a Judæis. Cur ergo templa externa & materialia habent hæretici? Quis non videt ineptam eſſe conſequentiam? *Neque in Monte hoc, neque in Jeroſolymis adorabitis*; ergo nullibi adorabitis. Sicut ſi dicerem: neque in Eccleſia S. Petri, nec in Eccleſia S. Joannis audies Sacrum; ergo in nulla Eccleſia illud audies. —— Explico igitur, ſenſum verborum Chriſti fuiſſe, non omnem externam adorationem tollere; ſed ubi prius reſtricta erat in uno monte, vel in ſolis Jeroſolymis, illam ad omnem locum extenderet. Eo, nimirum, loco indicavit Chriſtus, veniſſe tempus, quod antea vaticinatus fuerat Malachias, nempe externum ſacrificium Chriſtianorum eſſe ubique offerendum; cum e contra externa Judæorum ſacrificia Jeroſolymis tantum, & ſecundum Samaritanos in ſolo monte Garizim, offerri potuerint. Hinc Baſilius, l. 2. de Bapt. c. 8. *Dominus* (inquit) *ipſe poteſtatem dedit adorandi Deum in omni loco, ubi dixit: neque Jeroſolymis poſthac, neque in monte iſto adorabitur Pater.*

XXXVII. Tandem objiciunt. Ex oblatione Melchiſedech facta Abrahamo non arguitur, Euchariſtiam ſacrificium eſſe. Primo: quia Melchiſedech obtulit quidem Abrahæ, & ſervis ejus panem & vinum, non in ſacrificium; ſed ut eos a prælio defatigatos refocillaret. Unde loco *Obtulit* Septuaginta legunt *Protulit* —— Secundo: Paulus, *Hebr.* 7. accurate exponit analogiam inter Melchiſedech, & Chriſtum: quod autem oblatio facta panis, & vini fuerit typus ſacrificii Euchariſtici, non meminit; non omiſſurus tanti momenti rem, ſi ita exiſtimaſſet. —— Tertio: non valet argumentum, quod a figuris pro dogmatibus ſtabiliendis affertur, ſi ratio, qua figura cum veritate cohæret, a Scriptura explicata non ſit; ergo cum Scriptura ſiluerit de comparatione panis, & vini, quæ obtulit Melchiſedech, cum iis, quæ Chriſtus obtulit in Cœna, dicendum, nullum ex his confici poſſe argumentum.

XXXVIII. Reſpondeo, neg. ant. Ad primam prob. nego iterum ant. Quia nulla erat cauſa, cur panis, & vinum Abrahæ, ac militibus ſuis ad refectionem offerrentur: redierant enim cum ingenti præda, in qua, ut habetur, *Gen.* 14. *v.* 11. ea erant, *Quæ ad cibum pertinent*, quibuſque milites ſe ipſos refecerant, antequam Melchiſedech accederet. Unde Abraham Regi Sodomorum, *v.* 24. dixerat: *Non accipiam ex omnibus, quæ tua ſunt, exceptis his, quæ comederunt juvenes.* Sive autem legatur, quod Melchiſedech *Obtulit*, ſive *protulit*, non obſtat. Quia non arguimus, Melchiſedech ſacrificaſſe panem, & vinum, quia hæc *Obtulit* Abrahæ; nam ſacrificium offertur Deo, non homini: ſed quia partem panis, & vini, quæ Deo more ſui Sacerdotii obtulerat, protulit Abrahæ —— Et hoc colligo. Nam poſtquam Scriptura dixit, quod Melchiſedech obtulit, vel protulit Abrahæ panem, & vinum, ſubdit: *Erat enim Sacerdos Dei Altiſſimi.* Cur autem Spiritus Sanctus cauſam prolationis panis, & vini deducit ex Sacerdotio Melchiſedechi, ſi hæc non fuiſſent materia ſui Sacerdotii? —— Nec eſt, quod reponant. In Hebræis codicibus loco cauſalis *Enim* legi conjunctivam, *&*, nimirum: *Et erat Sacerdos.* Nam conjunctio, *&* apud Hebræos ſæpius uſurpatur pro cauſali *enim*, vel *quia*. Unde, *Gen.* 20. *v.* 3. dicitur: *Morieris propter mulierem, quam tuliſti: & ipſa habet virum*, ideſt: *Habet enim virum.* Et Iſaiæ 64. v. 5. *Tu iratus es, & peccavimus*, ideſt: *Quia peccavimus.*

XXXIX. Ad ſecundam prob. dico, Paulum in comparatione, quam inſtituit inter Melchiſedech, & Chriſtum, ſatis innuiſſe Euchariſticum ſacrificium, dum Chriſtum vocavit Sacerdotem ſecundum ordinem Malchiſedech. Et rurſus, *c.* 13. ejuſdem Epiſt. *v.* 10. cum ait: *Habemus Altare, de quo edere non habent poteſtatem, qui Tabernaculo deſerviunt.* De altari autem Crucis poterant, per fidem, edere etiam qui tabernaculo ſerviebant. Ideo autem clarius in hoc non ſe expreſſit ibi Paulus; quia ſcribebat ad Hebræos, vel adhuc perſeverantes in Judaiſmo, vel recens converſos. Ad neutros autem conveniens erat, ut de re omnem captum excedente aperte loqueretur: ne aut illi irriderent; aut iſti ſcandalizarentur, vel prave intelligerent (quam diſciplinam, ex ſuperius dictis, per multa ſecula ſervarunt Patres). Et ſane, multa indicat Apoſtolus, in dicta Epiſt. *c.* 5. ſibi dicenda fuiſſe de hoc argumento, quæ ob imbecillitatem audientium reticuit. Cum enim dixiſſet, Chriſtum factum Pontificem ſecundum ordinem Melchiſedech; ſubdit *v.* 11. *De quo grandis nobis ſermo, & inter-*

& interpretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles facti eſtis ad audiendum. Etenim cum deberetis magiſtri eſſe propter tempus; rurſum indigetis, ut vos doceamini, quæ ſint elementa ſermonum Dei: & facti eſtis, quibus lacte opus ſit, non ſolido cibo &c.

XL. Ad tertiam nego conſeq. Scriptura enim dicit, ſacrificium ſecundum ordinem Melchiſedech fuiſſe in pane, & vino: Scriptura dicit Chriſtum fuiſſe Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech; ergo (inferimus nos) Chriſtus fecit ſacrificium in pane, & vino. Si hæc illatio Proteſtantibus non placet, placuit Patribus, qui Scripturæ ſunt Interpretes fideliores: hi enim in oblatione Melchiſedechi typum Euchariſticæ oblationis agnoverunt. Clemens Alexandrinus, *l. 4. Strom.* ait: *Rex Salem Sacerdos Dei Altiſſimi, qui vinum, & panem ſanctificatum dedit nutrimentum in typum Euchariſtiæ*, S. Cyprianus, *Ep. ad Cæcilium*, ſupra citata §. 3. *In Sacerdote* (inquit) *Melchiſedech ſacrificii Domini ſacramentum videmus*. Ne autem quis putaret, eum loqui de ſacrificio Crucis, addit: *Quod autem Melchiſedech typum Chriſti portaret, declarat in Pſalmis Spiritus Sanctus . . . Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech. Qui ordo utique hic eſt de ſacrificio illo vivens, & inde deſcendens. Quod Melchiſedech Sacerdos Dei ſummi fuit, quod panem, & vinum obtulit, quod Abraham benedixit. Nam quis magis Sacerdos Dei ſummi, quam Dominus noſter Jeſus Chriſtus; qui ſacrificium Deo Patri obtulit, & obtulit hoc idem, quod Melchiſedech obtulerat, ideſt, panem, & vinum, ſuum ſcilicet corpus, & ſanguinem?* Cypriano accinit Euſebius Cæſar. *l. 5. de Demonſtr. Evang. c. 3.* Hieronymus, *Ep. ad Marcellam*. Auguſtinus, *l. 83. Quæſt. q. 61.* ſupra laudatus. Et merito quidem. Alias quid ſingulare haberet Sacerdotium Melchiſedech cum Sacerdotio Chriſti? Non quod ejus non texatur Genealogia. Nam hoc convenit etiam Job: deinde Chriſti genealogia texitur. Non, quod non fuerit unctus oleo materiali, ſicut Aaronici ſacerdotes: nam nec Abel ullo oleo perfuſus fuit. Non etiam, quod Melchiſedech decimæ fuerint perſolutæ: nam hæc Aaronicis quoque Sacerdotibus ſolvebantur. Id igitur ſingulare eſt in Chriſto, & Melchiſedech, quod uterque in pane, & vino obtulit ſacrificium. Aaronici enim Sacerdotes dum offerebant panem, animalia plerumque immolabant.

XLI. Quæres: An Miſſa ſit ſacrificium ſimul *Latreuticum, Euchariſticum, Propitiatorium, & Impetratorium?*

Reſpondeo affirmative. Primo, quia Euchariſtiæ ſacrificium inſtitutum eſt, ut Eccleſia in ejus celebratione latriæ cultum Deo exhibeat; quatenus Chriſti morte, quæ in eo repræſentatur, teſtatur, ac veneratur ſupremum Dei in omnes creaturas dominium. —— Secundo: in Euchariſtiæ ſacrificio Deo pro acceptis per Chriſtum beneficiis gratias agimus. *Noſti, in quo ſacrificio dicamus, gratias agamus Deo noſtro* (Aug. *Epiſt. 57.* modo 187. *ad Dardanum*) —— Tertio: Deus per Euchariſtiæ ſacrificium placatur: in hoc enim eandem victimam offerimus, quæ oblata fuit in Cruce. —— Quarto: Per Euchariſtiæ ſacrificium movetur Deus ad conferendam peccatorum remiſſionem, & largienda actualia auxilia, quibus indigemus. Hæc omnia confirmat Tridentinum, *Seſſ. 22. c. 2.* De ſacrificio Miſſæ plura diximus in *Vera Eccleſia Tom. 1.*

DUBIUM II.

In quo conſiſtat Eſſentia Sacrificii Miſſæ.

§. I.

Reſolutiones Dubii.

I. TRia ſunt, de quibus dubitare poſſumus, an ſint de eſſentia ſacrificii Miſſæ. Primum eſt conſecratio. Secundum oblatio vocalis, ſive quæ fit ante, ſive quæ fit poſt conſecrationem. Tertium, ſumptio utriuſque ſpeciei. Quæritur ergo: An omnia iſta ſint de eſſentia ſacrificii Miſſæ: & ſi non omnia, quodnam ex illis?

II. Dico primo. Nec oblatio vocalis, quæ conſecrationem præcedit, nec quæ conſecrationem ſubſequitur, ſunt de eſſentia ſacrificii Miſſæ. Prima pars prob. Quia Chriſtus cum Euchariſtiam inſtituit, verum ſacrificium celebravit; & tamen non legitur conſecrationi panis, & vini ullam oblationem vocalem præmiſiſſe. Deinde oblatio, quæ fit ante conſecrationem, eſt mera ad ſacrificium Miſſæ præparatio. Unde in latinis liturgiis eam hæc oratio ſubſequitur: *Benedic hoc ſacrificium tuo ſancto nomini præparatum*. Præterea: quia res, quæ in ſacrificio novæ legis, ut ab antiquis diſtincto, offertur, non debet eſſe aliqua pura creatura, ſed ipſe Chriſtus, qui ſe obtulit victimam pro peccato: ſed id, quod offertur ante conſecrationem non eſt Chriſtus, ſed panis, & vinum; ergo &c.

III. Secunda vero pars prob. Tum quia: teſte S. Gregorio Magno, Apoſtoli ſacrificantes, ea non ſemper uſi ſunt; nonnumquam enim urgentibus temporis anguſtiis, conſecrationi ſolam orationem Dominicam addebant. Tum etiam, quia hac vocali oblatione nulla fit mutatio victimæ; ergo non pertinet ad eſſentiam.

IV. Dices tamen. Si neutra ex præfatis oblationibus eſt de eſſentia; cur utraque in liturgiis tam latinis, quam Græcis præſcribitur? —— Reſpondeo ex S. Thom. *3. p. q. 83. a. 4.* varias orationes in liturgiis præſcribi, quæ aut ad conſecrationem præparent, aut explicent jam peractam. Priori oblatione panis, & vinum ex profanis fiunt ſacra, ſecernuntur enim ad conſecrationem: poſteriori vero oblatione Eccleſia petit, ut conſecrata proſint Fidelibus.

V. Dices adhuc. Sacrificium eſſentialiter eſt oblatio facta Deo: & Chriſtus Apoſtolis præcepit, nedum, ut conſecrarent, ſed ut offerrent; ergo oblatio eſt de eſſentia.

Reſpondeo, de eſſentia quidem ſacrificii eſſe oblationem; ſed non eſſe de eſſentia, ut verbis exprimatur; ſeu in actu ſignato, & non ſolum facto, ideſt, in actu exercito. Sicut enim ad honorandum aliquem non eſt neceſſe dicere: *Honoro te*; ſic ad offerendum aliquid, non eſt neceſſe dicere: *Offero tibi*; ſed ſolum, quod de facto honor exhibeatur, & oblatio fiat. Sic Chriſtus nec legitur verbis aliquibus obtuliſſe, nec Apoſtolis præcepiſſe, ut verbis offerrent; ſed ut facerent, quæ ipſe fecit. Oblatio autem re ipſa fit conſecratione; & maxime dum Sacerdos elevat oculos, dum conſecrata ſiſtit coram Deo, nempe, Chriſtum victimam: hoc enim proprie eſt offerre. Unde in ſacrificiis Judæorum in actu ſacrificandi Sacerdos victimam ſiſtebat in altari, manuſque ſuper eam imponebat. Eſto autem ſolemnes quaſdam preces adjiceret, ſpectabant ſolum ad ritum, non ad eſſentiam ſacrificii. Et Sacrificium Crucis peractum a Chriſto fuit reali ſui oblatione potius, quam vocali. Vocalis tamen oblatio, videtur pertinere ad ſacrificii integritatem; cum ſit ſolemnis quædam conteſtatio, qua Eccleſia (quæ Chriſti Sacerdotis corpus eſt) ſe ipſam per ipſum offert Deo.

VI. Dico ſecundo. Nec fractio ſpecierum, nec diſtributio, nec earum conſumptio ſunt de eſſentia Sacrificii. Prior pars expreſſe traditur a S. Thom. *3. p. q. 83. a. 6. ad 6.* his verbis: *Dicendum, quod fractio hoſtiæ conſecratæ, & quod una ſola pars mittatur in calicem, reſpicit corpus myſticum, ſicut admixtio aquæ ſignificat populum. Et ideo horum prætermiſſio non facit imperfectionem ſacrificii; ut propter hoc ſit neceſſe aliquid reiterare circa celebrationem hujus ſacramenti*. Unde ſi dum Sacerdos hoſtia conſecrata facit crucem ſuper calicem, hoſtia laberetur in Calicem, ut frangi amplius non poſſet; nemo diceret, tunc reiterandum Sacrificium.

Si dicas, Chriſtum fregiſſe. —— Reſpondeo, non eſſe ita certum, quod fregerit ſpecies jam conſecratas: multi enim volunt, eum prius fregiſſe panem, deinde conſecraſſe. Verum etſi poſt conſecrationem fregiſſe probabilius judicemus; non concluditur, fractionem hanc ad eſſentiam ſacrificii pertinere.

VII. Secunda vero pars probatur. Tum quia: etſi nulli omnino ſint, qui communicent, ſacrificium nulla ſui parte eſſentiali, immo nec integrali defraudatur. Tum quia: diſtributio ſpecierum ſacramentalium aliquando commiſſa eſt Diaconis; & caſu neceſſitatis urgente, committi poſſet etiam nunc, qui tamen miniſtri ſacrificii non ſunt. Tum denique: nam qui victimas edunt (teſte Apoſtolo, 1. Cor. 10. v. 18) *Participes ſunt* quidem altaris, ſed victimas non offerunt, neque ſacrificant, ac proinde ad eſſentiam ſacrificii non concurrunt.

VIII. Tertia pars probatur primo. Quia de fide eſt, Chriſtum, cum Euchariſtiam inſtituit, obtuliſſe ſacrificium: non eſt autem de fide (quamvis Theologi poſt S. Thomam, *3. p. q. 81. a. 1.* ut probabilius affirment) eum Euchariſtiam confectam ſumpſiſſe. Secundo. Res oblata cum ſumitur, in ipſa ſumptione non mutatur, niſi localiter; quæ mutatio ad eſſentiam ſacrificii impertinens eſt. Tunc enim ſolum ſacramentaliter mutatur, cum corpus, & ſanguis Chriſti deſinit eſſe ſub ſpeciebus; quod non contingit, niſi cum corrumpuntur: non corrumpuntur autem in ſumptione, ſed demum poſtea. Tertio. Si miraculoſe corpus Chriſti ſub ſpecie carnis appareat, aut ſanguis ſub ſpecie ſanguinis, non eſt ſumendum, ait S. Th. *q. 82. a. 4. ad 3.* omnino autem dicendum videtur, quod is, qui ante talem apparitionem conſecraſſet panem, & vinum, vere obtuliſſet ſacrificium. Quod idem dicendum videtur de Sacerdote, qui caſu aliquo ſpecies jam ſumptas, & adhuc non corruptas evomeret.

IX. Dico tertio. Sola conſecratio juncta mentali oblationi eſt id, in quo eſſentialiter conſiſtit ratio ſacrificii Miſſæ. Colligitur ex S. Thom. tum *3. p. q. 82. a. 4. ad 1.* Ubi ponens differentiam inter conſecrationem Chriſmatis, & Euchariſtiæ: *Conſecratio* (inquit) *Chriſmatis, vel cujuſcumque alterius materiæ non eſt ſacrificium, ſicut conſecratio Euchariſtiæ*. Tum, *a. 10.* & præſertim *ad 1.* dicens: *Hoc ſacramentum perficitur in conſecratione Euchariſtiæ, in qua ſacrificium Deo offertur*. Ex quibus infertur, in conſecratione Euchariſtiæ oblationem victimæ realiter peragi; quatenus victima ſalutis noſtræ Chriſtus æterno Patri in altari ſiſtitur, ut dicetur.

X. Colligitur etiam ex Patribus, Irenæus, *l. 4. c. 32.* qui ait, Chriſtum docuiſſe novi Teſtamenti oblationem, quando dixit: *Hoc eſt corpus meum: Hic eſt ſanguis meus*. Ex S. Gregorio, *l. 4. Dial. c. 58.* qui ait: *Quis Fidelium habere dubium poſſit, in ipſa immolationis hora ad Sacerdotis vocem Cœlos aperiri?* Unde & Chryſoſt. Homil. de proditione Judæ: *Vox illa* Hoc eſt corpus meum, *uſque ad ejus adventum præſtat ſacrificio firmitatem*.

XI. Probatur vero hoc diſcurſu. In eo ſita eſt ſacrificii eſſentia, in quo habetur immutatio, & immolatio victimæ in honorem Dei: ſed hoc habetur in conſecratione; ergo &c. Min. prob. Quia dum in conſecratione ſanguis ponitur ſeparatus a Chriſti corpore, quatenus ex vi verborum ſolum corpus ponitur ſub ſpeciebus panis, & ſolus ſanguis ſub ſpeciebus vini; habetur myſtica immutatio, ſeu repræſentatio naturalis immutationis, & effuſionis ſanguinis factæ in cruce. Similiter dum ibi ſub ſpeciebus panis ponitur corpus, & ſub ſpeciebus vini ſanguis Chriſti; habetur myſtica immolatio, qua ſiſtitur coram Deo, eique offertur victima illa, quæ ipſi imolata fuit in Cruce. Id totum colligitur ex Gregor. Nyſſeno, *Orat. 1. in Chriſti reſurrect.* Ubi poſtquam dixit, oblatum in Cœna

in Cœna ſacrificium fuiſſe peractum, antequam Chriſtus Diſcipulis oblata diſpenſaſſet, addit: ideo tunc ſacrificium fuiſſe peractum, quia corpus illud jam erat per conſecrationem immolatum: *Nam* (inquit) *victimæ corpus non eſt ad edendum idoneum, ſi animatum ſit. Quare cum corpus edendum, & ſanguinem bibendum Diſcipulis exhibuit, jam arcana, & non aſpectabili ratione corpus erat immolatum &c.*

XII. Non deſunt tamen qui velint, conſecrationem eſſentiam ſacrificii Miſſæ conſtituere non ut ſejunctam, ſed ut includentem ordinem ad conſumptionem ſpecierum, tamquam ad complementum, & terminum extrinſecum ſacrificii. Quod cum ad inſtar convivii ſpiritalis celebretur cibo, & potu, præſcindere non poteſt: cibus autem, & potus ad ſumptionem ordinatur. Quibus aſſentior. Nam, ut infra dicam, ſumptio eſto non pertineat directe ad eſſentiam ſacrificii Miſſæ; pertinet tamen ad ejus integritatem, & complementum.

§. II.

Contraria Solvuntur.

XIII. PRimo objicitur. Sacrificium eſſentialiter conſiſtit in mutatione victimæ, ejuſque deſtructione: ſed per conſecrationem Chriſti corpus, & ſanguis non deſtruuntur, immo ſiſtuntur ſub ſpeciebus, neque niſi per ſumptionem deſinunt eſſe ſub illis; ergo &c.

XIV. Reſpondeo, diſt. maj. Juxta modum ſacrificii; conc. maj. Aliter, neg. maj. & ſimiliter diſt. min. Victima ergo debet immutari, & deſtrui juxta modum ſacrificii, vel per ſanguinis effuſionem phyſicam, ſi ſacrificium cruentum ſit; vel myſticam, ſi ſit incruentum. In ſacrificio ergo altaris, quod eſt incruenta memoria ſacrificii cruenti crucis, non eſt exigenda phyſica victimæ immutatio, per phyſicam ſanguinis ſeparationem a corpore, ſed myſtica ſolum; per hoc, quod ſiſtatur Deo Chriſti corpus ſeparatum a ſanguine, & quaſi exangue: quod optime vi verborum, quibus corpus a ſanguine conſecratur, obtinetur, & ſenſibiliter exprimitur immutatio huic ſacrificio conveniens.

Reſponderi ſecundo poteſt: ad ſacrificium proprie dictum non requiri, ut victima actu moriatur; ſed ſatis eſſe ut ex modo, quo offertur, naturaliter conſequi debeat: ut patet in veteris Teſtamenti hoſtiis, in quibus verum extitiſſet ſacrificium, etiamſi poſt lethale vulnus, Deo per miraculum impediente, earum mors ſecuta non fuiſſet: & in martyrio, quod vere dicitur martyrium, etſi Martyr poſt lethale vulnus a morte præſervetur.

XV. Secundo objicitur. Chriſtus cum Euchariſtiam inſtituit Apoſtolis dixit: *Accipite, & comedite . . . . . Bibite ex hoc omnes*; ergo hujus ſacrificii eſſentia voluit in ſumptione conſiſtere.

Reſpondeo, neg. conſ. Tum quia: ex his ſolum ſequitur, Miſſam ordinari ad ſumptionem, ut ad terminum, & complementum, ut diximus; ideoque ſumptionem ad ejus integritatem ſpectare, non autem ad eſſentiam. Tum etiam: qui Chriſtus ibi Euchariſtiam inſtituit, & ut ſacramentum, & ſit ſacrificium; nec ſolum dixit: *Accipite, & comedite, bibite*, quod ad ſacramentum pertinet; ſed etiam dixit: *Hoc facite in meam commemorationem*, quod ſpectat ad rationem ſacrificii. Unde Tridentinum, Seſſ. 22. c. 1. *Corpus* (inquit) *& ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini Deo Patri obtulit; ac ſub earumdem rerum Symbolis Apoſtolis, quos tunc novi Teſtamenti Sacerdotes conſtituebat, ut ſumerent tradidit; & eiſdem, eorumque in Sacerdotio ſucceſſoribus, ut offerrent præcepit per hæc verba*. Hoc facit in meam commemorationem: *uti ſemper Catholica Eccleſia intellexit, & docuit*. Dato ergo, quod manducatio, & potio ad rationem ſacramenti, per modum convivii inſtituti, pertineret; non tamen ad rationem ſacrificii, de quo hoc agitur.

XVI. Tertio objiciunt. In Eccleſia Latina die Paraſceves ad Paſcha verum ſacrificium offertur. Nam etiam eo die recitantur illa verba: *Et ſic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie, ut placeat tibi Domine Deus*: ſed eo die nulla fit conſecratio; ergo conſecratio ad eſſentiam ſacrificii non pertinet.

Reſpondeo, ex dictis ſupra, nego maj. Eo enim die nullum perficitur ſacrificium; ſed tantum ritus quidam, qui vocatur *Miſſa Præſanctificatorum*. Verba autem illa: *Et ſic fiat ſacrificium*, recitata a Sacerdote, non denotant, tunc fieri ſacrificium; ſed quod corpus Chriſti pridie oblatum in ſacrificium, fiat ſacrificium populo, ut ex eo percipiat fructum.

DUBIUM III.

An Sacerdos Jure Divino utramque Speciem debeat Conſecrare?

§. I.

Reſolvitur Quæſtio.

I. DIco. Sacerdos celebrans jure divino tenetur utramque ſpeciem conſecrare. Prob. primo ex præcepto Chriſti, qui inſtituens Apoſtolos Sacerdotes, eis, eorumque ſucceſſoribus injunxit, ut facerent, quod ipſe fecit: *Hoc facite &c.* Sed Chriſtus, cum ſacrificium obtulit in ultima cœna, utramque ſpeciem conſecravit, ut narrant Evangeliſtæ; ergo &c.

Hinc Cyprianus, *Ep. 63.* ſepæ laudata *ad Cæcilium*, agens contra quoſdam Sacerdotes, qui ne ex odore vini quaſi Chriſtiani detegerentur, vini loco aquam tantum in ſacrificiis matutinis adhibebant; ita ait: *Si in ſacrificio, quod Chriſtus obtulit, nonniſi Chriſtus ſequendus eſt; utique id nos obaudire, & facere oportet, quod Chriſtus fecit, & quod faciendum eſſe mandavit*. Inde proſequitur oſtendens, Chriſtum panem, & vinum obtuliſſe, & ita fieri præcepiſſe. Quod etiam Tridentinum, *Seſs. 22. c. 1.* aperte expreſſit verbis ſupra relatis, *Dub. præced. num. 15.*

II. Prob. ſecundo. Tum quia: ſacrificium Miſſæ eſt a Chriſto ſpecifice inſtitutum, ut ſit expreſſa repræſentatio ſacrificii cruenti Crucis; in quo Chriſtus ipſe per realem ſeparationem ſanguinis a corpore fuit immolatus: at hæc myſtica immolatio, & ſeparatio ſanguinis a corpore vi verborum conſecrationis non habetur, niſi ſanguis ſeorſim conſecretur a corpore: cum enim ſanguis ſeorſim conſecratur a corpore, exprimitur ſanguis Chriſti, ut effuſus; ergo &c. Tum etiam: nam in ſacrificio Miſſæ debet eſſe reipſa, quod fuit in ejus typo, nempe in ſacrificio Melchiſedech; cum Chriſtus, ut dictum eſt, ſit Sacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech: atqui Melchiſedech obtulit ſimul panem, & vinum, non panem tantum, aut vinum tantum; ergo &c.

III. His accedit univerſalis Eccleſiæ conſuetudo, quæ in nullo caſu unquam paſſa eſt, ut ſacrificium Miſſæ ſine utraque ſpecie conficeretur; ut probat inter multos Bellarminus, *l. 4. de Euch. c. 22.* Unde Rubrica mandat, ut ſi poſt ſumptionem unius ſpeciei inveniatur materia inepta, denuo utraque ſpecies conſecretur: cur enim hoc? Si una fuit valide conſecrata, cur reiteratur conſecratio? Utique, quia utraque ſpecies requiritur ad neceſſitatem ſacrificii, & ad expreſſionem mortis Chriſti.

Hanc fuiſſe ſemper Eccleſiæ mentem colligitur ex Cypriano ſupra laudato, qui acriter reprehendit eos, qui in ſola ſpecie panis conficiebant ſacrificium: & tamen eis urgebat periculum mortis, ſi ex odore vini a Gentilibus deprehenſi eſſent tamquam Chriſtiani. Ex S. Auguſt. *l. de Hæreſ. cap. 64.* dicente: quod *Aquarii ex* hoc hæretici reputati ſunt, *quod aquam offerunt in poculo ſacramenti, non illud, quod omnis Eccleſia*. Adeoque de hoc ſollicita fuit Eccleſia, ut Concilium Toletanum VII. *Can. 2.* quem refert S. Th. *3. p. q. 83. a. 6. ad 1.* ſtatuerit, quod ſi Sacerdos poſt inchoatum ſacrificium (ideſt, poſt conſecratam unam ſpeciem, ut communiter exponitur) adeo ægrotare incipiat, ut proſequi nequeat, alius Sacerdos ſuccedat, ut perficiat ſacrificium. Et rationem dat idem S. Th. ibi *ad 2.* Quia *Ubi difficultas occurrit, ſemper accipiendum eſt illud, quod habet minus de periculo. Maxime autem periculoſum circa hoc ſacramentum eſt, quod eſt contra perfectionem hujus ſacramenti, minus autem eſt illud, quod pertinet ad qualitatem ſumentis*. Unde cum conſecrare ſub utraque ſpecie pertineat ad perfectionem ſacramenti, nullo in caſu debet omitti; ſed ſi unus omittat, ab altero debet ſuppleri etſi non jejuno.

IV. Ex his infertur: nullo in caſu poſſe, neque per Romanum Pontificem diſpenſari, ut Sacerdos in una tantum ſpecie conſecret. Nulla enim ratione poteſt Papa diſpenſare in eo, quod eſt de jure divino: ſed, ut vidimus conſecrare in utraque ſpecie jure divino præceptum eſt: ergo &c. Maj. prob. ex Canone *Sunt quidam* 25. q. 1. Et ratio eſt. Quia inferior non poteſt diſpenſare in lege lata a ſuperiore, niſi ſuperior illi commiſerit: ſed jus latum a ſuperiore, nempe, a Deo, qui ad omne jus humanum ſuperior eſt, ergo &c. Et hoc maxime circa ea, quæ ad fidem, vel ſacramentorum ſubſtantiam ſpectant. Hinc S. Thom. 1. 2. quæſt. 97. art. 4. ad 3. *Ad legem divinam* (inquit) *ita ſe habet quilibet homo, ſicut perſona privata ad legem publicam, cui ſubjicitur. Unde ſicut in lege humana publica non poteſt diſpenſare, niſi ille, a quo lex auctoritatem habet, vel is, cui ipſe commiſerit: ita in præceptis juris divini, quæ ſunt a Deo, nullus poteſt diſpenſare, niſi Deus, vel is, cui ipſe ſpecialiter committeret*. Cum ergo conſtet conſecrationem ſub utraque ſpecie eſſe præceptum juris divini; neque appareat, Deum commiſiſſe Papæ, in hoc diſpenſet: dicendum erit, nullo in caſu poſſe ſummum Pontificem diſpenſare, ut in una tantum ſpecie Sacerdos conſecret.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

V. OBjiciunt primo qui contrariæ opinioni adhærent. Si præceptum de conſecrando ſub utraque ſpecie eſſet divinum; vel eſſet poſitivum, vel naturale, cum hæc ſit adæquata diviſio præcepti divini: ſed neque eſt poſitivum; cum in nullo Sacræ Scripturæ textu legatur: neque eſt naturale; cum naturam, & inſtitutionem ſacramenti non ſequatur; ergo &c.

Si reſpondeatur, eſſe præceptum divinum. Tum poſitivum incluſum in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, Luc. 22. & 1. Cor. 11. Tum etiam naturale: ſequitur enim naturam ſacrificii, quod debeat in eo exprimi ſuo modo ſanguinis effuſio, vel modo cruento, vel incruento. Et maxime in ſacrificio Euchariſtiæ, quod cum debeat repræſentare ſacrificium Crucis; debet ſic perfici, ut in illo exprimatur corpus, ut a ſanguine ſeparatum. Sequitur etiam ex natura ſacramenti, quod cum ſit inſtitutum per modum ſpiritualis convivii; ut perficiatur integrum, requiritur non ſolum cibus, ſed etiam potus.

VI. Contra inſtant primo: afferendo factum Chriſti, *Luca 24.* Qui invitatus a duobus Diſcipulis in caſtello Emmaus, legitur in ſolo pane conſecraſſe. Non ergo præceperat, ut in duplici ſpecie conſecraretur.

Secundo. In conſecratione unius tantum ſpeciei habetur eſſen-

eſſentia ſacrificii; habetur enim oblatio externa facta Deo in teſtimonio ſupremi illius dominii ritus myſtico conſecrata, & immutata ſuper altare pro remiſſione peccatorum, ergo ex natura ſacrificii non ſequitur conſecratio ſub utraque ſpecie.

Tertio. Conſecratio corporis non dependet a conſecratione ſanguinis, nec e contra.

Quarto. Sola conſecratione unius ſpeciei ſufficienter repræſentatur ſacrificium cruentum mortis Chriſti: vi enim verborum conſecrationis ſuper pane ponitur ſolum corpus, non ſanguis; & ex vi verborum ſuper vino ponitur ſolus ſanguis, non corpus.

Quinto. Sacrificium Miſſæ debet eſſe ad formam ſacrificii facti a Chriſto in Cœna: ſed in illo corpus Chriſti non erat exangue, neque ejus ſanguis effuſus de corpore; ergo de natura hujus ſacrificii non eſt repræſentare corpus Chriſti exangue, aut ſine ſanguine.

VII. Reſpondeo ad primum: circa Chriſti factum, *Luca* 24. ut ſuperius indicavi, diviſos eſſe Doctores. Quidam enim autumant benedictionem illam, & fractionem panis non fuiſſe conſecrationem Euchariſticam; Cum ad illam ſumendam illi duo Diſcipuli ratione infidelitatis non viderentur præparati: ſed fuiſſe ſimplicem menſæ benedictionem, ut cibum corporalem ſumerent: eo modo, & ritu, quo panes in deſerto multiplicatos in Cælum reſpiciens benedixit, ſeu gratias egit, fregit, & diſtribuit qui panes certo fuerunt panes communes, non vero Euchariſtici, niſi in typo. Et inſuper cum Chriſtus ibi nullum legatur protuliſſe verbum, ſed fracto pane ſtatim diſparuiſſe, quis credet, Euchariſticum panem ſine verbis conſecraſſe, & panem a ſe conſecratum nec ipſum ſumpſiſſe, immo nec a diſcipulis ſumptum fuiſſe: cum Chriſto ab oculis eorum evaneſcente, ſtatim e menſa ſurgentes reverſi ſint in Jeruſalem ad undecim Apoſtolos? Ita inter cæteros noviſſime tenet noſter Alexander, in *cap.* 24. *Lucæ*.

Quia vero alii volunt, Chriſtum in Emmaus panem Euchariſticum conſecraſſe, his rationibus moti. Primo: quia dicitur ibi, quod illi diſcipuli *Cognoverunt eum in fractione panis*: quod non videtur poſſe intelligi de fractione communi, ſed ſolum de illa, qua fregerat in ultima cœna. Secundo: quia Chriſtus non benedixit panem antequam ſediſſent, ſed cum ſediſſent: ergo non fuit benedictio communis menſæ, ſed Euchariſtiæ conſecratio. Tertio: quia dicitur: *quod aperti ſunt oculi eorum*: proprium autem eſt Euchariſtiæ oculos mentis aperire.

VIII. Ideo cum iſtis dicendum: vel quod Chriſtus in utraque ſpecie conſecravit, licet non legatur niſi de pane; quia in hoc eum primo non cognoverunt: ſicut nec legitur, quod verba protulerit, quod ipſe, & diſcipuli ſumpſerint; cum tamen hæc omnia facta ſint. —— Vel quod ſi in una tantum ſpecie conſecravit, id fecit ex ſuprema auctoritate, quam habebat, utpote inſtitutor. Huic opinioni favet S. Aug. *l.* 3. *de Conſenſu Evang. c.* 25. dicens: *Non autem incongruenter accipimus hoc impedimentum in oculis eorum a Satana fuiſſe, ne agnoſceretur Jeſus: ſed tamen a Chriſto eſt facta permiſſio uſque ad ſacramentum panis; ut unitate corporis ejus participata removeri intelligatur impedimentum inimici, ut Chriſtus poſſit agnoſci*. Idem *Serm.* modo 89. *&* *Serm.* 285.

IX. Ad ſecundum dico primo: licet in conſecratione unius tantum ſpeciei habeatur eſſentia ſacrificii in genere, non habetur tamen eſſentia ſacrificii in ſpecie, nempe, Euchariſtici —— Dato tamen (quod multis placet) conſecrationem ſub utraque ſpecie non eſſe de eſſentia ſacrificii, etiam Euchariſtici, quod colligitur ex Cypriano, *Epiſt.* laudata *ad Cæcilium*, qui reprehendit quidem Presbyteros, qui Gentilium metu ſacrificiis matutinis vinum non conſecrabant; non tamen eorum ſacrificia arguit nullitatis, ſed potius ignorantiam, & ſimplicitatem excuſat, dicens: poſſe ignorantiæ, vel ſimplicitati eorum de indulgentia Domini veniam concedi --- Dico ſecundo: quod conſecratio utriuſque ſpeciei eſt ſaltem de integritate ſubſtantiali ſacrificii Crucis; ut ſcilicet ſit perfecta imago, & expreſſa repræſentatio ſacrificii Crucis, in quo ſanguis ſeparatus fuit a corpore.

X. Ad tertium: omiſſa opinione quorumdam volentium, has duas actiones conſecrativas eſſe ita connexas; ut qui alteram omitteret, vere non ſacrificaret: cum oppoſitum oſtendat praxis, qua hoſtia conſecrata oſtenditur populo adoranda, etiam antequam calix conſecratus ſit —— Dico actionem conſecrativam corporis dependere ab actione conſecrativa ſanguinis, ut ſacrificium integrum ſit; & ut expreſſe repræſentet ſeparationem ſanguinis a corpore factam in Cruce. Hinc.

XI. Ad quartum dico, quod licet vi conſecrationis unius ſpeciei, & vi verborum ponatur corpus, non poſito ibi ſanguine, vel e contra; ideoque eſſentia ſacrificii ſalvetur: quia tamen expreſſe non repræſentatur ſeparatio facta in Cruce, ſeu ſanguinis effuſio, non habetur in unica ſpecie integritas ſacrificii.

XII. Ad quintum nego min. Chriſtus enim ultima cœna vi verborum poſuit ſub ſpeciebus panis corpus ſuum, quale erat futurum in ſacrificio Crucis; & conſequenter ut ſeparatum a ſanguine, & ſimiliter ſanguinem, ut ſeparatum a corpore. Unde inter ſacrificium Chriſti in ultima cœna, & noſtrum, hæc ſola differentia intervenit; quod noſtrum repræſentat mortem Chriſti præteritam, illud vero repræſentabat futuram: idem tamen erat utrumque in re oblata, & idem offerendi modus.

XIII. Secundo objiciunt, Sicut Chriſtus, cum ſub utraque ſpecie conſecravit, dixit Apoſtolis, ut hoc facerent in ejus commemorationem: ita communicans illos dixit: *Accipite, & manducate*: *Bibite ex hoc omnes*: ſed hæc ultima verba non conſtituunt præceptum poſitivum divinum communicandi ſub utraque ſpecie, ut diximus: alias Eccleſia non potuiſſet calicis uſum laicis interdicere; ergo neque priora inducunt præceptum conſecrandi ſub utraque ſpecie.

XIV. Reſpondeo, hoc nimis probare. Probat enim, quod ſicut communicare ſub utraque ſpecie non eſt præceptum neque Eccleſiaſticum reſpectu laicorum: ita nec conſecrare, ſub utraque ſpecie reſpectu Sacerdotum. —— Diſt. igitur min. Præceptum pro omnibus abſolute, conc. min. Pro omnibus conſecrantibus, nego min. Quando ergo Chriſtus præcepit, ut manducarent, & biberent; non præcepit Communionem ſub utraque ſpecie omnibus abſolute, ſed ſolum omnibus, qui conſecraturi erant, ut ipſe fecerat. Tunc enim alloquebatur Apoſtolos, quos Sacerdotes conſtituebat, & iis dicebat: *Accipite, manducate, bibite*; quibus dicebat: *Hoc facite*, quod ego feci; ſed hoc ſecundum dicebat ſolis Apoſtolis, & in eis, ſolis Sacerdotibus; ergo iis ſolis dicebat & primum. Quare ex hoc ſequitur, quod ſicut Eccleſia non valet diſpenſare Sacerdotes, ut dum celebrant, in una tantum ſpecie communicent; ſic neque ut in una tantum ſpecie conſecrent. Immo ſicut ſi poſt ſumptionem corporis Sacerdos moreretur, præcepit Eccleſia, ut alius loco ejus ſanguinem ſumat; ita ſi conſecrato corpore deficeret Sacerdos, ut non poſſet conſecrare ſanguinem, vult, ut alius Sacerdos ſuccedat, qui ſanguinem conſecret.

XV. Replicabis. Per nos ita præceptum eſt Sacerdotibus, ut ſub utraque ſpecie communicent, ſicut ut ſub utraque ſpecie conſecrent: ſed Eccleſia facere poteſt, ut celebrans ſumat ſpeciem panis ſine calice; ergo & quod conſecret panem ſine calice. Min. prob. primo. Ordinati in die Ordinationis vere celebrant cum Epiſcopo; & tamen non ſumunt calicem. Secundo: in die Paraſceves Eccleſia præcipit, ut celebrans ſumat ſpecies panis ſine ſanguine; ergo &c.

XVI. Reſpondeo, nego min. Ad primam probationem dico, quod cum Ordinati celebrant cum Epiſcopo Ordinatore, ſolus Epiſcopus eſt principalis celebrans; cujus ſignum eſt, quod Ordinati proferendo verba conſecrationis debent intentionem ſuam referre ad prolationem Epiſcopi; ut tunc ſolum conſecratio fiat, quando Epiſcopus verba finit: ideoque ſicut ſolus Epiſcopus præſumitur conſecrare, ita ſolus utramque ſpeciem ſumit.

Ad ſecundum jam dictum eſt *Dub. præc.* In die Paraſceves non fieri ſacrificium, neque cæremoniam illam eſſe miſſam; cum in ea nulla fiat conſecratio, ſed ſolum hoſtiæ pridie conſecratæ conſumptio. Quare ſi dies Annuntiationis incidat in diem Paraſceves, non tenentur Fideles tali cæremoniæ intereſſe, ut decidit S. Congr. Rituum die 19. Februarii 1622. bene tamen tenerentur, ſi incideret in Sabbatum Sanctum, quia illa die verum ſacrificium celebratur: licet ſecundum antiquum ritum Eccleſiæ, nec etiam Sabbato Sancto Miſſa celebraretur, ut patet C. *Sabbato*, de Conſecr. diſt. 3. ex Innoc. I. *Epiſt.* 1. *ad Decentium*, c. 4.

XVII. Tertio objiiciunt. Bene poteſt Papa diſpenſare in iis, quæ ſunt de jure divino; ergo &c. Ant. prob. Votum ſemel emiſſum obligat ad ſui impletionem de jure divino: & tamen poteſt Papa in voto diſpenſare —— Rurſus: Matrimonium ratum, & non conſummatum obligat jure divino, & jure naturalis contractus: & tamen hoc poteſt diſſolvere.

XVIII. Reſp. nego ant. Ad prob. reſpond. primo: quod licet Papa non poſſit tollere, aut mutare jus divinum: in aliquibus tamen caſibus pertinet ad Papam determinare, & declarare, an obliget, nec ne. Unde ſicut in pœnalibus non obſtante, quod lex naturalis mandet puniri delicta; poteſt Judex interpretari, naturalem æquitatem aliquando dictare, delicta non eſſe punienda ob aliquod majus bonum Reipublicæ, & conſequenter tunc relinquere delicta impunita non eſt contra jus naturale. Sic in voto: quod divino, & naturali jure reddendum eſt; ſi non expedit illud obſervari, poteſt diſpenſari; vel ſi aliud magis cedat in honorem Dei poteſt commutari: quæ diſpenſatio potius eſt declarativa, quam relaxativa juris. Idem dico de matrimonio. Verum in conſecratione ſub una tantum ſpecie nullum poteſt apparere bonum urgens ratione cujus poſſit Pontifex declarare, in aliquo caſu non obligare divinum præceptum latum de illa: Cum nil excogitari poſſit quod integritati ſacrificii præponderet.

XIX. Reſpondeo ſecundo quod licet aliquando poſſit Papa, ex commiſſione Chriſti diſpenſare, jure divino auctoritate incluſa in illa univerſali poteſtate: *Quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cælis*: in jure tamen divino ſpectante ad ſubſtantiam, & integritatem ſacramentorum, & ſacrificii nullam accepit a Chriſto commiſſionem; ſed Chriſtus ipſe fuit unicus Inſtitutor, ut docet Trid. *Seſſ.* 22. *c.* 2. Cum autem conſecrare ſub utraque ſpecie pertineat ad integritatem ſacrificii; ideo Papa non habet facultatem in hoc diſpenſandi.

XX. Reſpondeo tertio; quod dupliciter poteſt aliquid eſſe de jure divino. Primo: abſolute, & ſimpliciter: quia ipſe Deus per ſe ipſum impoſuit præceptum, ejuſque obligationem determinavit. Secundo: ex ſuppoſitione, quod voluntas humana ſe obligavit, ex quo oritur, quod jure divino teneatur adimplere. In ea ergo, quæ ſunt juris divini primo modo, non cadit Pontificis diſpenſatio. Quia Chriſtus ei non dedit poteſtatem ſupra præcepta, quæ ipſe poſuit; maxime circa integritatem ſacrificii, & ſacramentorum, quæ ſunt fundamenta Eccleſiæ. In ea tamen, quorum obligatio fundata fuit in voluntate hominum, cadere poteſt Pontificis diſpenſatio. Cum enim humana voluntas ſubdita ſit Vicario Chriſti; ideo ad ipſum, cujus eſt majus bonum perſonæ, & Eccleſiæ proſpicere, pertinet declarare, an talis obligatio ſubſiſtat: & ſi opus ſit propter majus perſonæ, vel Eccleſiæ bonum, talem

lem obligationem relaxare poteſt, ut in caſu de voto, & matrimonio. Non ſic in præcepto conſecrandi ſub utraque ſpecie: quod cum ſit abſolutum, & ex divino tantum derivetur arbitrio, non poteſt ſubire diſpenſationem alicujus inferioris Deo.

XXI. Quarto objiciunt, Licet Pontifex non poſſit ſupra jus divinum abſolutum diſpenſare, poteſt tamen illud interpretari; declarando, tale jus in hoc, vel in illo caſu non obligare, ut admittimus: ſed hic caſus dari poteſt circa conſecrationem ſub utraque ſpecie; ergo &c.

Min. prob. primo. Si detur infirmus in mortis articulo, & Sacerdos non habeat, niſi unam tantum ſpeciem, nempe, panem. Quia præceptum de conſecrando ſub duplici ſpecie tunc concurrit cum alio præcepto divino de communione in mortis articulo; poterit Pontifex interpretari, quod in tali caſu, ut ſervetur præceptum de Communione in mortis articulo, præceptum de conſecranda utraque ſpecie non obliget —— Secundo: Si in tota aliqua regione vinum haberi non poteſt; potius quam relinquere populos illos abſque ſacrificio, & ſacramento, poterit Pontifex interpretari, præceptum divinum conſecrandi ſub utraque ſpecie non obligare: & ſic permittere, ut in una tantum ſpecie ibi conſecretur. Quod feciſſe Innocentium IV. cum Norvegis, aliiſque populis Septentrionalibus, ob vini penuriam, ſcribit Volaterranus.

XXII. Reſp. nego min. Tunc enim ſolum poteſt Pontifex interpretari jus divinum non obligare, quando gravis urget neceſſitas, quæ præponderet. Hanc autem non urgere in allatis caſibus demonſtro. Caſus enim de concurſu præcepti comunicandi infirmum in mortis articulo, cum præcepto conſecrandi ſub utraque ſpecie, non eſt tanti momenti, ut propter illud debeat iſtud prætermitti. Si enim ob præceptum de Communione in mortis articulo ſervandum omitti non poſſunt præcepta Eccleſiaſtica, nempe, de non celebrando ſine veſtibus ſacris, neque poſt cibum ſumptum: multo minus omitti poterit hoc divinum præceptum de celebrando ſub utraque ſpecie. Et ratio horum eſt. Quia ad hoc non urget ſpiritualis neceſſitas proximi; quia ille ſalvari poteſt: tum per alia ſacramenta, tum per cordis contritionem, & Communionem ſpiritualem. Neque etiam urget præceptum divinum: quia præceptum de communicando infirmo, cum ſit poſitivum, ſolum obligat, cum adeſt copia ſacramenti, quæ in illo caſu non habetur.

Neque urget ſecundus caſus de vini penuria. Quia licet non in omnibus regionibus naſcatur vinum; ad omnes tamen regiones, facile deferri poteſt. Sic ex Hiſpania defertur ad Sinas etſi remotiſſimos, & delatum, in frigidiſſimis etiam regionibus conſervari, experientia teſtis eſt. Volaterranus autem, qui ſcribit, Innocentium IV. permiſiſſe Norvegis, ut ob vini penuriam ſine vino conſecrarent; rem gratam feciſſet, ſi diploma Innocentii, ex quo id excripſit, protuliſſet. In iis enim, quæ de dicto Pontifice apud nos leguntur, nec veſtigium hujus conceſſionis apparet. Immo Volaterranus, *lib.* 4. *ſuæ Geographiæ*, ubi hoc refert, ſibi contradicit: dicit enim: Innocentium permiſiſſe Norvegis, *Ut conſecrarent calicem ſine vino*. In quo ergo permiſit eos calicem conſecrare? In cerviſia, ſicera, mulſo, aut alio liquore? Hæc certe non ſunt materia calicis. An in aqua pura, ut olim Aquarii? At neque eſt hæc materia idonea. An in aqua mellita, ut voluit Melanchton? Hoc eſt damnatum. Fabuloſa ergo eſt hujuſmodi Volaterrani hiſtoria, & merito ab omnibus eruditis exploſa.

D u b i u m IV.

An Sacerdos Celebrans teneatur utramque ſpeciem ſumere?

§. I.

Reſolutio Affirmativa.

I. DIco. Sacerdos conſecrans tenetur Euchariſtiam integre, ideſt, corpus, & ſanguinem Chriſti ſumere, Ita S. Th. 3. *p. q.* 82. *art.* 4. Et primo affert Concil. Tolet. XII. *anno* 681. celebratum (& habetur, Cap. *Relatum eſt*, de Conſec. diſt. 2.) ubi de quibuſdam Sacerdotibus, qui plura ſacrificia uno die offerebant, ſolum tamen in ultimo communicabant, *Can.* 5. hæc habet: *Relatum nobis eſt, quoſdam de Sacerdotibus non tot vicibus communionis ſanctæ gratiam ſumere, quot ſacrificia in uno die videntur offerre: ſed in uno die, ſi plurima per ſe Deo offerant ſacrificia, in omnibus ſe oblationibus a communicando ſuſpendunt; & in ſola tantum extremi ſacrificii oblatione Communionis ſanctæ gratiam ſumunt: quaſi non ſit toties reus illius veri & ſingularis ſacrificii, quoties participator corporis, & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe deſtiterit. Nam ecce Apoſtolus dicit*: Nonne qui edunt hoſtias, participes ſunt altaris? *Si ergo qui edunt hoſtias participes ſunt altaris, certum eſt, quod ſi ſacrificantes non edunt, rei ſunt Dominici ſacramenti ... Nam quale erit illud ſacrificium cui nec ipſe ſacrificans participaſſe cognoſcitur? Ergo hoc modis omnibus eſt tenendum, ut quotieſcumque ſacrificans corpus, & ſanguinem Jeſu Chriſti Domini noſtri in altari immolat; toties perceptionis corporis, & ſanguinis Chriſti ſe participem præbeat.*

II. Ex his S. Th. conficit hanc rationem. Quicumque ſacrificium offert, debet ſacrificii fieri particeps: quia exterius ſacrificium, quod offertur, ſignum eſt interioris ſacrificii, quo quis ſeipſum offert Deo, ut Aug. dicit, lib. 10. de Civ. Dei, c. 5. *Sacrificium viſibile inviſibilis ſacrificii ſacramentum, ideſt ſacrum ſignum eſt*: ergo, ut oſtendat ad ſe ſacrificium interius pertinere, debet exterius ſacrificium participare. Per hoc autem fit particeps, quod de ſacrificio ſumit, 1. Cor. 10. *Nonne qui edunt hoſtias participes ſunt Altaris?* —— Deinde Sacerdos eſt diſpenſator divinorum: diſpenſator autem debet eſſe primo particeps eorum, quæ diſpenſat, ex Dionyſ. *l. de Eccl. Hierarch. c.* 3. Ita diſcurrit S. Thom. ibi.

III. Quare Sacerdotem celebrantem teneri jure divino ſumere utramque ſpeciem, colligo ex verbis Chriſti ad Apoſtolos, quos conſtituebat Sacerdotes, dicentis: *Manducate, comedite, bibite*: non quidem quaſi ſpectans ad eſſentiam ſacrificii Euchariſtici, ſed ad integritatem.

Licet autem in aliis conſecrationibus, qui conſecrat materiam, ea non utatur; hoc ideo eſt, ut ait S. Thom. laudatus, *ad* 1. quia qui conficit Chriſma, vel aliud, non facit ſacrificium: ideoque neceſſe non eſt, ut conſecrans fiat particeps rei conſecratæ.

Similiter, licet in aliis ſacramentis nemo præbere poſſit ſacramentum ſibi, puta ſe baptizare, confirmare &c. quia non poteſt eſſe idem agens, & patiens; poteſt tamen Sacerdos Euchariſtiam a ſe conſecratam ſumere: nam in hoc ſacramento Sacerdos non conſecrat ſeipſum, ſed panem, & vinum, in qua conſecratione perficitur ſacramentum: uſus autem rei conſecratæ conſequenter ſe habet ad ſacramentum. Ita S. Th. *ad* 2.

IV. Sed dices, Chriſtus in cœna verum, & integrum obtulit ac fecit ſacrificium: & tamen nec corpus, nec ſanguinem ſuum ſumpſit; ergo &c. min. prob. Quia in Scriptura non legitur, quod Chriſtus corpus ſuum manducaverit, aut ſanguinem ſuum biberit. Immo neque hoc poterat eſſe. Tum quia: id, quod manducatur, & bibitur, eſt in manducante, & bibente: nihil autem poteſt eſſe in ſeipſo ſecundum totum. —— Tum quia: Chriſtus non poterat ſeipſum ſumere ſpiritualiter; quia hoc ei non competebat, qui nihil a ſacramento accepit; ergo neque ſacramentaliter, quia ſumptio ſacramentalis ſine ſpirituali eſt imperfecta. Pro ſolutione hujus objectionis ſit.

§. II.

An Chriſtus ſumpſerit ſuum Corpus, & Sanguinem?

V. DIco. Chriſtus in Cœna vere ſumpſit corpus ſuum, & ſanguinem. Ita S. Th. 3. *p. q.* 81. *art.* 1. & *in* 4. *diſt.* 11. *q.* 3. *art.* 1. Et probat primo. Quia *Chriſtus ea, quæ ab aliis obſervanda inſtituit, ipſe primitus obſervavit. Unde & ipſe prius baptizari voluit, quam aliis Baptiſmum imponere*. Et *quæſt.* 84. *art.* 7. ad 4. dicit, Chriſtum non ſumpſiſſe quidem Baptiſma ſuum, ſed Joannis, ſicut alia ſua ſacramenta, quia eis non indigebat. *Sacramentum autem Euchariſtiæ & ipſe ſumpſit, & aliis dedit: Tum ad commendandam excellentiam hujus ſacramenti. Tum quia: hoc ſacramentum eſt materiale ſuæ Paſſionis, in qua Chriſtus eſt Sacerdos, & hoſtia.*

VI. Porro Chriſtum de facto corpus ſuum, & ſanguinem ſumpſiſſe, indicant ejus verba, Lucæ 22. v. 15. *Deſiderio deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum antequam patiar*. Quæ de novo Paſchate, quod ipſe inſtituturus, & manducaturus erat cum illis, intelligunt Tertullianus, *l.* 4. *contra Marcion. c.* 40. Chryſoſt. *Hom.* 83. *in Matth.* & S. Thom. *hoc art.* 1. *ad* 3. Alioquin cur tantum deſiderium habuiſſet manducandi Paſcha vetus, quod ſingulis annis manducaverat? Addo: quod tunc Chriſtus vere ſacrificium obtulit; ergo de illo participavit. Et tandem ſi alios ad comedendum invitavit, decuit, ut & ipſe comederet, & biberet: decet enim convivam, qui alios invitat, ſimul cum eis ſedere ad menſam, & manducare, ac bibere.

VII. Hinc ad primum, quod opponitur, reſpondeo cum eodem S. Th. cit. ex 3. p. q. 81. art. 1. ad 1. *Quod in Evangeliis legitur, quod Chriſtus accepit panem, & calicem. Non eſt autem intelligendum, quod acceperit ſolum in manibus, ut quidam dicunt; ſed eo modo accepit, quo aliis accipiendum tradidit. Unde cum Diſcipulis dixerit*: Accipite, & comedite: *& iterum*: Accipite, & bibite: *intelligendum eſt, quod ipſe accipiens comederit, & biberit. Unde quidam metrice dixerunt.*

Rex ſedet in Cœna turba cinctus duodena:
Se tenet in manibus, ſe cibat ipſe cibus.

VIII. Ad ſecundum dico cum eodem S. Thom. *ad* 2. quod cum Chriſtus, ut eſt ſub hoc ſacramento, non comparetur ad locum, *Secundum proprias dimenſiones, ſed ſecundum dimenſiones ſpecierum ſacramentalium: ita, quod in quocumque loco, ubi ſunt ſpecies, eſt ipſe Chriſtus. Et quia ſpecies illæ potuerunt eſſe in manibus, & in ore Chriſti; ipſe totus Chriſtus potuit eſſe in ſuis manibus, & in ſuo ore.*

IX. Ad tertium reſpondeo cum S. Thoma *ad* 3. Chriſtum manducaſſe ſuum Corpus ſacramentaliter; quia ſumpſit ſuum corpus, & ſanguinem ſub ſacramento. Et etiam ſpiritualiter, non quidem gratiæ augmentum (quia ab initio plenus gratia, augmenti capax non erat) recipiendo, ſed ſpiritualem quamdam dulcedinis delectationem ex ſui corporis, ac ſanguinis ſumptione percipiendo.

§. III.

Aliqua pro Integra Reſolutione Dubii.

X. QUæres primo: Quid, ſi facta conſecratione, miraculoſe appareret corpus Chriſti ſub ſpecie carnis, & ſanguis ſub ſpecie ſanguinis; eſſet ne utrumque a Sacerdote ſumendum?

Reſpondeo cum S. Thom. 3. *p. q.* 82. *art.* 4. *ad* 3. in tali caſu non eſſe ſumendum: *Dicit enim Origenes, Hom.* 7. *in Lev.* (& habet, cap. 76. de Conſecr. diſt. 2.) de hac quidem hoſtia,

ſtia, quæ in Chriſti commemoratione mirabiliter fit, edere licet: de illa vero, quam Chriſtus in ara Crucis obtulit, ſecundum ſe nulli edere licet: *Nec propter hoc Sacerdos tranſgreſſor efficitur: quia ea, quæ miraculoſe fiunt, legibus non ſubduntur. Conſulendum tamen eſſet Sacerdoti, quod iterato corpus, & ſanguinem Domini conſecraret, & ſumeret.* Ita S. Th. Quæ tamen intelligenda ſunt, ſi nedum aliquibus aliis, ſed etiam ipſi Sacerdoti ſub ſpecie carnis, & ſanguinis appareat. Verum, ſi licet aliquibus ſub ſpecie carnis, & ſanguinis appareat, ipſi tamen Sacerdoti ſub ſpecie panis, & vini videatur, ut ante: vel licet per aliquod temporis ſub ſpecie carnis, & ſanguinis apparuerit, poſtmodum tamen ante Communionem iterum ſub ſpecie panis ab ipſo videatur, ſumere debebit. Quia in hoc caſu nulla immutatio in ſacramento, ſed tantum in oculis videntium facta eſſet, ut docet S. Thom. *3. p. q. 76. art.* 8.

XI. Quæres ſecundo: Quid ſi in calicem muſca, vel aranea, vel aliquid venenoſum caderet poſt conſecrationem; vel Sacerdos ſciret, hoſtiæ, vel calici immiſſum fuiſſe venenum cauſa occidendi ipſum? Peccaret ne Sacerdos, ſi ſciens ſumeret, quaſi occidens ſeipſum ſumendo, vel Deum tentans?

Reſpondet S. Thom. 3. p. q. 83. art. 6. ad 3. *Quod ſi muſca, vel aranea in calicem ante conſecrationem ceciderit, aut etiam venenum deprehenderit eſſe immiſſum; debet effundi, & abluto calice denuo aliud vinum apponi conſecrandum. Si vero aliquid horum poſt conſecrationem acciderit; debet animal caute capi, & diligenter lavari, & comburi, & ablutio cum cineribus in ſacrarium mitti. Si vero venenum ibi eſſe deprehenderit immiſſum: nullo modo debet ſumere, nec aliis dare, ne calix vitæ vertatur in mortem; ſed debet diligenter in aliquo vaſculo ad hoc apto cum reliquiis conſervari. Et ne ſacramentum remaneat imperfectum, debet aliud vinum apponere in calicem, & denuo reſumere a conſecratione ſanguinis, & ſacrificium perficere.* Ita S. Thom.

XII. Quæres tertio: Quid ſi Sacerdos ante conſecrationem, vel poſt, recolit ſe non eſſe jejunum, vel eſſe in peccato mortali, aut excommunicatione ligatum; debebit ne novum peccatum mortale committere, & ſumere?

Reſpondeo cum S. Thoma citato, *ad ſecundum* quod, ut ſupra diximus: *Ubi difficultas occurrit, ſemper eſt accipiendum illud, quod habet minus de periculo. Maxime autem periculoſum circa hoc ſacramentum eſt, quod eſt contra perfectionem hujus ſacramenti; quia hoc eſt immane ſacrilegium; minus autem eſt illud, quod pertinet ad qualitatem ſumentis. Et ideo, ſi Sacerdos poſt conſecrationem inceptam, recordetur ſe aliquid comediſſe, vel bibiſſe; nihilominus debet perficere ſacrificium, & ſumere Sacramentum. Similiter ſi recordetur, ſe peccatum aliquod commiſiſſe, debet pœnitere cum propoſito confitendi, & ſatisfaciendi; & ſic non indigne, ſed fructuoſe ſumet ſacramentum. Et eadem ratio eſt, ſi meminerit, ſe excommunicationi cuicumque ſubjacere: debet enim aſſumere propoſitum humiliter abſolutionem petendi; & ſic per inviſibilem Pontificem Jeſum Chriſtum abſolutionem conſequentur, quantum ad hunc actum, quod peragat divina Myſteria. Si vero ante conſecrationem alicujus prædictorum ſit memor; tutius reputarem, maxime in caſu manducationis, & excommunicationis, quod Miſſam inceptam deſereret, niſi grave ſcandalum timeretur.*

XIII. Quæres quarto: Quid ſi Sacerdos poſt conſecrationem moriatur, aut a ſenſibus alienetur? Tunc certe non poteſt ſumere.

Reſpondeo cum S. Thom. laudato, ad 1. *Quod ſi Sacerdos morte, aut infirmitate gravi occupetur ante conſecrationem corporis, & ſanguinis Domini, non oportet, ut per alium ſuppleatur. Si vero incepta conſecratione hoc acciderit, puta, conſecrato corpore, ante conſecrationem ſanguinis, vel etiam conſecrato utroque; debet Miſſæ celebritas per alium expleri, ut habetur* in Concil. Toletano VIII. Can. 2. relato in Decret. 7. q. 1. Cap. *Nihil*.

XIV. Quæres quinto: Quid ſi ex negligentia, vel caſu, aut aqua non ponitur in calice, aut etiam loco vini aqua; debetne ſumere, an relinquere?

Reſpondet S. Thom. ut ſupra, ad 4. *Quod ſi Sacerdos ante conſecrationem ſanguinis, & poſt conſecrationem corporis percipiat, aut vinum, aut aquam non eſſe in calice, debet ſtatim apponere, & conſecrare. Si vero poſt conſecrationis verba perceperit, quod aqua deſit, debet nihilominus procedere; quia impoſitio aquæ, ut ſupra dictum eſt* (q. 74. art. 7.) *non eſt de neceſſitate ſacramenti: debet tamen puniri ille, ex cujus negligentia hoc contingit. Nullo autem modo debet aqua vino jam conſecrato miſceri; quia ſequeretur corruptio ſacramenti pro aliqua parte, ut ſupra dictum eſt* (q. 77. art. 8.) *Si vero percipiat poſt verba conſecrationis, quod vinum non fuerit poſitum in calicem: ſi quidem hoc percipiat ante ſumptionem corporis, debet, depoſita aqua, ſi ibi fuerit, imponere vinum cum aqua, & reſumere a verbis conſecrationis ſanguinis: ſi vero hoc perceperit poſt ſumptionem corporis, aliam hoſtiam apponere debet iterum conſecrandam ſimul cum ſanguine. Quod ideo dico, quia ſi diceret ſola verba conſecrationis ſanguinis, non ſervaretur debitus ordo conſecrandi; & ſicut dicitur in prædicto cap. 2. Concilii Toletani VII.* Perfecta non poſſunt videri ſacrificia, niſi perfecto ordine compleantur. *Si vero inciperet a conſecratione ſanguinis, & repeteret omnia verba conſequentia, non competeret, niſi adeſſet hoſtia conſecrata; cum in verbis illis occurrant quædam dicenda, & fienda, non ſolum circa ſanguinem, ſed etiam circa corpus. Et debet in fine iterum ſumere hoſtiam conſecratam, & ſanguinem, non obſtante etiam ſi prius ſumpſerit aquam, quæ erat in calice: quia præceptum de perfectione, vel de perceptione hujus ſacramenti majoris eſt ponderis, quam præceptum, quod ſacramentum a jejunis ſumatur, ut ſupra dictum eſt* (qu. 80. art. 8.) Præfatæ S. Th. regulæ alta mente ſunt reponendæ a Sacerdotibus, ut caſibus, qui in celebratione Miſſæ eis acciderint prompte occurrere poſſint.

QUÆSTIO II.

De Valore, & Subjecto Sacrificii Miſſæ.

EXplicata eſſentia ſacrificii Miſſæ, ejus valorem, & efficaciam, & inſuper ſubjectum, cui poteſt applicari, hac in Quæſtione examinare intendimus.

DUBIUM. I.

An Fructus, ſeu Valor Miſſæ ſit Infinitus, an Finitus?

§. I.

Quædam Prænotantur.

I. VAlor, ſeu fructus ut ſacrificii Miſſæ eſt triplex. Vel meritorius, cauſans ſcilicet meritum in eis, qui illud operantur. Vel impetratorius, impetrando a Deo bona, tum ſpiritualia, tum temporalia. Vel ſatisfactorius, relaxando pœnam, quam debent ſolvere juſti, ſive in hac vita, ſive in Purgatorio poſt mortem.

II. Sex ſunt, qui concurrunt ad offerendum Miſſæ ſacrificium. Primo: Chriſtus principalis ſacrificans. Tum quia: omnia, & ſingula ſacrificia in Cruce æterno Patri obtulit. Tum quia: ſacerdos celebrans, ejus nomine, & in ejus poteſtate conſecrat. Tum etiam: quia non ſolum rata habet in Cælis ſacrificia; quæ nomine ſuo fiunt in terris; ſed etiam tamquam Summus Sacerdos ſingula, quæ fiunt in terris, ob majorem in Patrem ſuum reverentiam, ei offert in Cælis —— Secundo: Homo Chriſtianus ſacerdotali charactere inſignitus, qui a Chriſto poteſtatem habet conſecrandi, & ſacrificandi, ut docet S. Th. *3. p. q. 83. art. 1. & 3.* & definitum eſt a Tridentino, *Seſſ. 22. c. 1.* & *Can. 2.* —— Tertio: Univerſa Eccleſia, quæ per Sacerdotes tamquam per ſuos Legatos petit a Deo, quod ſibi neceſſarium eſt —— Quarto: illi, qui cooperantur ſacrificio, vel adjuvant Sacerdotem, vel ei ſtipendium exhibendo, vel actu ei inſerviendo, vel paramenta miniſtrando —— Quinto: Illi, qui pie, ac devote interſunt corporaliter ſacrificio Miſſæ. —— Sexto tandem: qui, cum impediti nequeant corporaliter adeſſe ſacrificio, adſunt ſpiritualiter ſuis affectibus vota Sacerdotis proſequentes.

III. Fructus vero, ſive valor ſacrificii Miſſæ duplex eſt. Unus ex opere operato, alter ex opere operantis. Primus, eſt fructus, & effectus immediate proveniens ab ipſo opere inſtituto a Deo ad hunc effectum producendum, præſcindendo a merito Miniſtri, & ſuſcipientis. Secundus, ille eſt, qui ulterius habetur ex actione, & merito Miniſtri, & ſuſcipientis. Sit exemplum. Si in ſacrificio Miſſæ, nulla concurrente devotione celebrantis, remittantur animæ, pro qua offertur, triginta anni pœnarum luendarum in Purgatorio; talis remiſſio eſt ex opere operato. Si vero ob ſummam devotionem, ac pietatem celebrantis remittantur ei quadraginta anni pœnarum; illi decem ſupra triginta cenſentur fructus ex opere operantis. Quare hæc eſt differentia inter fructum ex opere operato, & ex opere operantis: quod ille reſpicit tempus præteritum, nempe, merita, & ſatisfactiones Chriſti præteritas, & opera ab ipſo inſtituta; ut eis ſua merita ad nos deferantur: adeoque fructus iſte ſemper percipitur, niſi adſit obex in ſuſcipiente. Iſte vero reſpicit tempus præſens, nempe, qualitatem præſentem Miniſtri, qui hic, & nunc devote, vel indevote ſacrificium peragit; ideoque non ſemper habetur, etſi ille, pro quo ſacrificium offertur, diſpoſitus ſit.

In hoc ſenſu docet S. Thom. 3. p. q. 82. art. 6. *Quod in Miſſa duo eſt conſiderare: ſcilicet ipſum ſacramentum, quod eſt principale; & orationes, quæ in Miſſa fiunt pro vivis, mortuis. Quantum ergo ad ſacramentum, non minus valet Miſſa Sacerdotis mali, quam boni; quia utrobique idem conficitur ſacramentum. Oratio etiam, quæ fit in Miſſa poteſt conſiderari dupliciter. Uno modo in quantum habet efficaciam ex devotione Sacerdotis orantis: & ſic non eſt dubium, quod Miſſa melioris Sacerdotis magis eſt fructuoſa. Alio modo, in quantum oratio in Miſſa profertur a Sacerdote in perſona totius Eccleſiæ, cujus Sacerdos eſt miniſter: quod quidem miniſterium etiam in peccatoribus manet, ſicut ſupra dictum eſt* (a. præced.) *de miniſterio Chriſti. Unde etiam quantum ad hoc eſt fructuoſa, non ſolum oratio Sacerdotis peccatoris in Miſſa; ſed etiam omnes ejus orationes, quas facit in Eccleſiaſticis officiis, in quibus gerit perſonam Eccleſiæ: licet orationes ejus privatæ non ſint fructuoſæ, ſecundum illud Proverb.* 28. Qui declinat aures ſuas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. Hæc S. Thom. doctrina bene eſt obſervanda.

IV. His ergo præmiſſis; cum quæritur: an fructus, ſeu valor ſacrificii Miſſæ ſit infinitus, non eſt ſermo de valore operis operantis: hic enim ſive deſumatur a bonitate, & devotione Sacerdotis celebrantis, ſive univerſæ Eccleſiæ, miniſtrantium, adſtantium, aliorumque offerentium, procul dubio finitus, & limitatus eſt: cum ſanctitas omnium mortalium finita ſit, ac limitata. Sed de valore ex opere operato, proveniente ſcilicet ab ipſo Chriſto principali offerente, & opere ab ipſo inſtituto, cui ſua infinita merita applicavit.

V. Qua in re uniformes non invenio Theologos. Aliqui enim affirmant, valorem ſacrificii Miſſæ eſſe extenſive infinitum

tum; ita ut una Miſſa poſſit applicari pluribus: ac tantumdem unicuique proſit, ac ſi nulli alteri applicata fuiſſet. Pro hoc referuntur Cajetanus, Sylveſter, Canus &c. Alii vero e contrario docent, valorem Miſſæ etiam ex opere operato eſſe extrinſece limitatum. Unde ſi una Miſſa dicatur pro pluribus, minus prodeſt ſingulis, quam ſi dicta eſſet tantum pro uno; quia fructus, quem habuiſſet iſte unus dividitur inter plures: & ita ſinguli minorem partem habent. Ita S. Bonaventura, Scotus, & alii.

Facilis tamen erit ab hac controverſia expeditio, ſi recolatur, dupliciter poſſe concipi, Miſſam eſſe ex opere operato valoris infiniti. Uno modo ex parte actus primi, & quoad ſufficientiam. Alio modo ex parte actus ſecundi, & quoad efficaciam. Quare ſit

§. II.

Reſolutio Dubii.

VI. DIco. Valor ſacrificii Miſſæ quoad virtutem, & ſufficientiam infinitus eſt: quoad effectum vero, & efficaciam, quam, ut oblatum per Eccleſiæ Miniſtros, de facto, & in actu ſecundo producit, finitus, & limitatus eſt. Prior pars probatur. Sacrificium Miſſæ idem eſt cum ſacrificio Crucis; eſt enim eadem victima, quæ in ſacrificio Crucis fuit oblata, & idem principalis offerens, nempe, Chriſtus: ſola tantum ratione offerendi diverſum, ut ait Tridentinum, *Seſſ. 22. cap. 2.* ſed Sacrificium Crucis fuit, & eſt valoris infiniti quantum ad ſufficientiam; quia non poteſt in nobis tot cauſare merita, & ſatisfactiones exhibere, quin poſſit ad plures, & plures in infinitum ſe extendere; ergo &c.

VII. Secunda pars prob. Eodem exemplo ſacrificii crucis, quod licet in genere, meriti, ſatisfactionis, & pretii fuerit, & ſit valoris infiniti; nullum tamen effectum infinitum de facto in nobis operatur: quia ſe habet per modum cauſæ univerſalis requirentis ad ſui efficaciam diſpoſitionem, & cooperationem ſubjecti, & cauſæ particularis. Cum igitur applicatio, & diſpoſitio ſubjecti, tum offerentis per modum miniſtri, tum aliorum adſtantium &c. eorumque cooperatio finita ſit, & limitata; ſequitur, quod etiam effectus inde ſecutus finitus ſit, & limitatus.

VIII. Urgetur hoc ab inconvenientibus. Si Miſſæ de facto correſponderet effectus infinitus, tam prodeſſet omnibus, quam ſingulis, & Eccleſia uno ſacrificio totum purgatorium evacuare poſſet; ſicque non deberet curare, ut Anniverſaria pro eadem anima celebrarentur. Morituri fruſtra ordinarent, pro anima ſua tot Miſſas dici; & ſic eſſent ſuperflua tot legata, & tot capellaniæ perpetuæ. —— Rurſus: Sacerdos inique, & contra charitatem ageret, applicando pro una perſona ſacrificium, ſi abſque diminutione effectus tam prodeſſet omnibus, quam uni; & ſuperfluerent in Eccleſia aliæ orationes, ſi pro infinitis gratiis una Miſſa efficax eſſet. —— Demum Sacerdos, qui accepiſſet eleemoſynam pro centum miſſis a centum perſonis, poſſet pro omnibus ſatisfacere dicendo tantum unam Miſſam: nam tantum prodeſſet illis una Miſſa, quantum centum: hoc autem damnatum eſſe videbimus ab Alexandro VII. poſt Urbanum VIII.

IX. Limitatio autem efficaciæ in ſacrificio Miſſæ petitur ex mera Chriſti voluntate: qui ſicut uno actu potuiſſet pro peccatis noſtris ſatisfacere, tamen, amoris cauſa erga nos, voluit actus multiplicare uſque ad mortem Crucis: ita licet per unam incruenti ſacrificii oblationem, ſive per ſe ipſum, ſive per miniſtros peractam, potuiſſet quælibet a Deo, & pro quibuslibet impetrare; voluit tamen, ut certa menſura fructus applicaretur, aptata, non ad virtutem ſacrificii, ſed ad actionem offerentium: ut per iteratas oblationes frequentius recoleremus memoriam mortis ſuæ; & ut quotidiana per miniſtros ſuos oblatione noſtrum amorem captaret, & ipſe viciſſim nobis exhiberet ſuum.

X. Quantitas vero, ſeu intenſio fructus, qui ex ſacrificio Miſſæ percipitur, penſatur primo: Ex ſpeciali applicatione, & intentione offerentis. Nam oratio ſpecialiter facta pro uno, magis illi prodeſt, quando alias non demeretur, quam oratio ſolum communis. Unde Chriſtus, *Luca 22. v. 32.* faſſus eſt, ſe ſpecialiter rogaſſe pro Petro, ne deficeret fides ejus, *Act. 12. v. 5.* Oratio facta ab Eccleſia pro Petro, eum a carcere Herodis eripere meruit. Et Paulus, *ad Epheſ. 6. v. 18.* poſt præſcriptas Epheſiis orationes communes, præcipit, ut pro ſe orent. Hinc merito proſcriptus fuit inter Wicleffi articulos hic, n. 19. *Speciales orationes applicatæ uni perſonæ per Prælatos, vel Religioſos, non plus proſunt eidem, quam generales, cæteris paribus.*

Secundo. Quantitas fructus ſumitur ex majori, vel minori diſpoſitione perſonæ, pro qua offertur, & etiam offerentis. Et colligitur ex S. Thom. *3. p. q. 79. art. 5.* Ubi dicit: quod Miſſa *In quantum eſt ſacrificium, habet vim ſatisfactivam: ſed in ſatisfactione magis attenditur affectus offerentis, quam quantitas oblationis. Unde & Dominus dicit, Luca 21. de Vidua, quæ obtulit duo æra, quod* Plus omnibus miſit. *Quamvis ergo hæc oblatio ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna; tamen fit ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus, ſecundum quantitatem ſuæ devotionis, & non pro tota pœna.*

§. III.

Solvuntur Objectiones contrariæ Opinionis.

XI. PRimo objiciunt. Actio Miniſtri non poteſt limitare effectum ſacrificii Miſſæ. Nam miniſter non offert, niſi in perſona Chriſti, qui eſt offerens principalis; ergo cum Chriſtus infinitæ virtutis, & meriti ſit, effectum infinitum operatur.

XII. Reſpondeo, quod licet virtus, & ſufficientia ſacrificii Miſſæ, quæ totaliter ſumitur ex infinitate hoſtiæ, & principalis offerentis limitari non queat a finitate miniſtri, qui offert; & ideo ſacrificium Miſſæ, quamvis oblatum actione finita Sacerdotis, ſit tamen quantum ad ſufficientiam infinitum: tamen efficacia, & effectus (cum, ſic volente Chriſto, per Eccleſiæ miniſtros offeratur, & applicetur) ex hac parte finitus evadit, & limitatus.

XIII. Dices. Sacrificium Miſſæ quoad victimam idem eſt, ac ſacrificium Crucis, & idem etiam eſt principalis offerens, nempe, Chriſtus: ſed ſacrificium Crucis de facto ſatisfecit, fuitque æque oblatum, & æque profuit omnibus, ac ſingulis, dicente Paulo, Hebr. 10. v. 14. *Una oblatione conſummavit in æternum ſanctificatos*; ergo etiam ſacrificium Miſſæ.

Reſpondeo, quod licet in ſacrificio Miſſæ ſit idem principalis offerens, & eadem victima, ac in ſacrificio Crucis; diverſitas tamen eſt, quod in ſacrificio crucis Chriſtus erat principalis offerens ſe ipſum actione propria, & per ſe ipſum, ac propriis meritis, quæ tunc operabatur: cumque actio Chriſti ſit meriti, & ſatisfactionis infinitæ; ideo valor ſacrificii crucis infinitus fuit, tum ex parte rei oblatæ, tum ex parte offerentis. At ſacrificium Miſſæ Chriſtus quidem principaliter offert; non tamen per ſe ipſum, & actione propria, ſed per manus, & actionem miniſtrorum ſuorum: nec modo offerendo ſe ipſum in ſacrificio Miſſæ patitur, aut ſatisfacit pro nobis; ſed ſolum applicat merita ſua per intentionem, & actionem miniſtri, per quem voluit finito ac limitato modo, ideſt, ſecundum menſuram diſpoſitionis noſtræ ad nos deſcendere.

XIV. Sed replicabis. Sicut Miſſa de ſe virtutem habet; ita de ſe habet virtutem infinitam; ſed actio mala Sacerdotis offerentis non tollit a Miſſa virtutem; quia eſto a malo Sacerdote celebrata adhuc prodeſt, ut diximus; ergo neque actio finita offerentis tollit infinitatem.

Reſpondeo diſparem eſſe rationem. Quia fructus, quem habet Miſſa ex opere operato, deſcendit immediate a Chriſto in Eccleſiam, cujus nomine agit miniſter; qui licet ſit malus in ſe, non deſinit tamen eſſe miniſter. Unde ſacrificium ab ipſo celebratum non privatur effectu ſuo per malitiam celebrantis. Verum ejuſdem ſacrificii fructus (ſic volente Chriſto) applicatur, & determinatur per intentionem, & actionem miniſtri; unde non mirum, ſi quoad quantitatem determinatur, & limitatur. Unde S. Thom. in 4. diſt. 45. quæſt. 2. art. 4. q. 3. ad 3. *Quamvis* (inquit) *virtus Chriſti, quæ continetur ſub ſacramento Euchariſtiæ, ſit infinita; tamen determinatus eſt effectus, ad quem illud ſacramentum ordinatur: unde non oportet, quod per unum altaris ſacrificium tota pœna eorum, qui ſunt in Purgatorio, expietur &c.*

Reſpondeo ſecundo, nego min. Nam eſto malitia Sacerdotis non tollat effectum, quem habet Miſſa ex opere operato; minuit tamen effectum, quem habet ex opere operantis: & hoc modo dicit S. Th. *3. p. q. 82. art. 6.* quod Miſſa mali Sacerdotis non eſt ita fructuoſa, ſicut Miſſa boni Sacerdotis.

XV. Secundo objiciunt, Miſſam æqualiter prodeſſe oblatam pro pluribus, ac pro uno tantum. —— Primo. Fructus Miſſæ non debet eſſe inferior fructu Baptiſmi: ſed qui eodem tempore baptizat plures, tantam gratiam confert ſingulis, quam omnibus, & remiſſionem peccatorum omnibus, ac ſi baptizaret unum; ergo &c. —— Secundo. Lux e candela ſine diminutione, & æqualiter communicatur paucis, ac multis. Rurſus: ex lectione, quæ uni legitur, nihil ei deperit, ſi ſimul aliis legatur. Tertio. Ex communi uſu Eccleſiæ cum Miſſa pro aliquo defuncto dicitur, ſimul orationes adjunguntur, & commemoratio fit pro aliis defunctis; hoc autem non fieret, ſi ex hoc defunctus, pro quo Miſſa dicitur, aliquod detrimentum reportaret. —— Quarto. Apud Deum ſicut non differt juvare per multos, vel per paucos; ita non differt juvare multos, vel paucos; ergo quantum juvaretur unus ex una oratione, ſi pro eo tantum fieret, tantum juvabuntur ſinguli ex multis, ſi eadem oratio pro multis fiat. —— Quinto. In C. *Non mediocriter* 24. de Conſecrat. diſt. 5. Hieronymus, ait: *Cum igitur pro cunctis animabus Pſalmus, vel Miſſa dicitur, nihil minus, quam ſi pro unoquolibet ipſorum diceretur, accipitur.*

XVI. Reſpondeo, nego ant. Ad primam probat. dico, plures baptizatos eodem tempore ab uno, ideo æqualem gratiam recipere, & plenam remiſſionem peccatorum, & pœnæ; quia quot ſunt baptizati, licet ab uno, tot ſunt Baptiſmata. At in caſu, ſacrificium Miſſæ remanet ſemper unum, etſi pro pluribus applicetur: & ideo non tantum prodeſt pluribus, quantum uni.

XVII. Ad ſecundum reſpondeo ex S. Thom. in 4. *diſt. 45. quæſt. 2. art. 4. quæſt. 1. ad 1. & quæſt. 2. ad 1.* diſparem eſſe rationem: quia lumen, & lectio, ſeu doctrina operantur per modum actionis: actio autem facta pro uno, æqualiter prodeſt multis, ſi ſint in æquali diſpoſitione: immo ſi magis diſpoſiti ſint, magis recipiunt, quam ille pro quo fit. Verum Miſſa, orationes, & ſuffragia proſunt, & valent per modum ſolu-